БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 2 (10370) | 1964 оной январиин 3, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ЗУРГААДАХИ ЖЭЛ

Шэнэ, 1964 он эхилбэ. Совет хүнүүд тэрэниие ерээдүйн илалтануудай жэл болгон угтаба.

Бидэнэр гаталжа гараһан замаа омог баяртайгаар шэнжэлэн хараад, ерээдүй тээшэ бата найдамтайгаар шэртэнэбди.

Совет арадта эльгээһэн шэнэ жэлэй амаршалга соогоо КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнгэрһэн жэлэй гол дүнгүүдые согсолһон байна. Эдэ дүнгүүд шухала удхатай. Эдэ дүнгүүд хүнүүдэй дура зориг бадаруулна, ажалай шэнэ баатаршалгада зоригжуулна. Совет арад КПСС-эй Программые бодото хэрэг дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлнэ гэжэ бүхы дэлхэй харанал. Кремль соо болоһон шэнэ жэлэй угтамжа дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев манай хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, совет интеллигенци тухай, унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлдэг, һаад тойбо болон бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабан гараад, өөһэдынгөө агууехэ уг зорилго тээшэ батаар дабшадаг хүнүүд тухай тон халуунаар, үнэн зүрхэнһөө, омог баяртайгаар хэлээ һэн.

Манай социалис экономико шэнэ шатада гараба. СССР-эй арадай ажахы долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ замаар бата найдамтайгаар дабшана. Советскэ промышленность үнгэрэгшэ жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Россин Федерациин ажалшад даабарита тоонуудһаа гадуур 24 миллиард түхэригэй промышленна продукци бүтээн гарганхай. Москвагай, Ленинградай, Латвиин, Московско, Тульска, Воронежско, Калининска областьнуудай, Удмуртиин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан үйлэдбэриин хэмжээндэ хүрэнхэй. Украинын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд продукциин шухалын шухала зүйлнүүдэй талаар 1965 ондо хүрэхэ үйлэдбэриин хэмжээндэ хүрөө.

Үнгэрэгшэ жэлэй сагай уларилай тон таарууггүй эрхэ байдалда колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд айхабтар эмхитэйгээр, эршэ зоригтойгоор ажаллаһаи байна. Ороноо хүдөө ажахын продуктнуудаар хангахын тулада тэдэнэр хүсэ шадалаа гамнаагүй.

Манай Эсэгэ ороной ниитын баялиг ехэ болоо. Хэдэн миллион совет хүнүүд шэнэ гэрнүүдээ толлоо. Манай эрдэм наука, техникэ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар туйлаһан шэнэ амжалтануудаараа бүхы дэлхэйе гайхуулаа. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха замда бодото шухала алхамууд хэгдээ.

1963 онтой һайн хани нүхэдэй ёһоор хахасажа, совет хүнүүд шэнэ, 1964 ондо—долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ үшөө бүри ехэ амжалтануудые туйлахабди гэжэ мэдэдэг.

Гараад байһан жэлэй гол шухала зорилгонууд болон онсо өөрэ илгаань КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдоно. Энэ Пленум советскэ экономикые шэнээр, хүсэн түгэсөөр дэбжээхэ, химиин промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, арад зоной һуудал, байдал һайжаруулха зам хараалһан байна. 1964 он—ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө, хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлхын, тэрэниие ашаг үрэ ехэтэй болгохын түлөө, химиин индустриие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын, орооһото болон бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын, арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилхын тулада, барилгада, промышленностиин элдэб һалбаринуудта, транспорт дээрэ химиин материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлэй түрүүшын жэл мүн.

1964 ондо химиин промышленность хүгжөөлгэдэ 2 миллиард 92 миллион түхэриг капитальна һомололго таһалагданхай. Энэ хадаа нёдондонойхидо орходоо 642 миллион түхэригөөр ехэ болоно.

Долоон жэлэй һүүлшын хоёр жэлэй турша соо химиин 82 предприяти болон үйлэдбэри барижа ашаглалгада оруулха, 37 шэнэ заводуудые барижа эхилхэ зорилто табигданхай.

Химиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ушар нефтиин ба газай промышленностиие улам ехэ болгохо эрилтэ табина. Энэ жэлдэ нефть болон нүүрһэ малтан абалга нилээд ехэ болгогдохо юм. Совет электростанцинууд долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ 452 миллиард киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилхэ байна. Мүн шэрэм, булад һураггүй ехээр хайлуулагдадаг болохо юм.

Хүдөө ажахын ажалшадай үмэнэ шэнэ жэлдэ горитой, харюусалгатай зорилгонууд табигдана.

Химиин промышленностьда, хүдөө ажахыда, мүн тэдээнтэй холбоотой һалбаринуудта, тэрэшэлэн хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда, ондоогоор хэлэбэл, арадай хэрэглэмжын эд бараа хурдан түргөөр үйлэдбэрилхэ хэрэгэй дулдыдажа байһан һалбаринуудта һомололгонуудые эрид шууд ехэ болгохо гэжэ шэнэ жэлэй капитальна барилгын түсэб соо хараалагданхай. Гэр байрын туйлай ехэ барилга мүн лэ нэгэн доро ябуулагдаха байна. Манайда бүхы юумэн арад зоной аша туһада, тэрэнэй ажабайдал һайжаруулхын тулада хэгдэнэл гэжэ эдэ бүгэдэ үшөө дахин эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ!

Мүнөөдэр—шэнэ жэлэй ажалай түрүүшын үдэр. Эбтэй эетэй, зоригжуулхы ажалай түлөө! 1964 ондо—долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлаябди!

(«Правдын» январиин 2-ой түрүү бэшэгһээ).

Пенсионернүүд хурьгашадаар хүдэлхэеэ гарана

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар совхозой хонишод Базаржап Цыденов, Цыренжап Балданов, Нимбу Чагдуров болон бусад шэнэ түл һайнаар абахын тула дүй дүршэл ехэтэй үбгэд, хүгшэдые — пенсионернүүдые хурьгашадаар абахыемнай зүбшөөгыт гэжэ совхозой дирекцидэ хандаһан юм. Эдэнэрэй дурадхалые хонишодой хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, энэ жэлдэ хурьгашадаар хүдэлхэеэ гарахыень пенсионернүүдые уряалха гэжэ хэлсэгдээ.

Тиихэдээ нормын ёһоор хурьгашадта үгтэхэ салин хүлһые ахалагша хонишоной мэдэлдэ барюулаад, хурьгашадые 45 хоног соо бэшэ, харин хурьгадай эхэһээ һалгаагдатарнь тооной байлгаха гэжэ шиидхэгдээ бэлэй. Зүгөөр нормын ёһоор эхэ хонидой отарада 6—7 хурьгашад ажаллаха байбал, мүнөө тэндэ 2—3 хүн нэмэжэ табигдаха болоно.

Хонишодой энэ үүсхэл айхабтар ехэ аша туһатай байха байна. Юуб гэхэдэ, промышленна предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа хүнүүдые абахадаа тэдэнэртэ командировкын мүнгэ түлэхэ, хүдэлжэ байһан газартань хахад салингынь миин үгэхэ гэхэ мэтэ ехэ гарза гүрэндэ хэгдэнэ гээшэ. Нүгөө талаараа городһоо ерэһэн олонхи хүнүүд хони, хурьгадые харууһалха дүршэлгүй байдаг.

Хонишодой уряалые совхозой пенсионернүүд халуунаар угтажа абанхай. Мүнөө үедэ хорёод пенсионернүүд хурьгашадаар хүдэлхэеэ гаранхай. Тэдэнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд-пенсионернүүд Гарма Лубсанов, Гомбожап Цыренов гэгшэд ябана. Урдань мал ажалда хүдэлһэн аад, мүнөө пенсидэ гараад байһан Бальжинима Бабанов, Сосор Гармажапов, Дыжит Галсанова болон бусад отарануудта ошонхой.

Совхозой дирекци, партком энэ һайн һайхан эдэбхи үүсхэлые бүхы пенсионернүүдэйнгээ дунда зүбшэжэ, хурьгашадаар бүри олон хүнүүдые элсүүлхэ хэмжээ абажа байнхай.

С. Цыбенов,
Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь.

Ажалай амжалта, шэнэ жэлэй угтамжа

* * *

2.650 мянгые арьбалбабди

1963 он дүүрэбэ. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив долоон жэлэй табадахи жэлдэ муу бэшээр ажаллажа, үнгэрһэн жэлые ажалай шэнэ амжалтануудаар түгэсхэбэ.

Жэшээлхэдэ, ашаа тээхэ жэлэй түсэб болзорһоо 6 хоног урид декабриин 25-да дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 70-аад мянган тонно арадай ажахын шухала ашаанууд ябуулагдаба. Ашаа зөөлгын үнэ сэн 6,5 процентээр хороогдожо, 2350 мянган түхэриг алмагдаа. Харин нёдондо отделениин олоһон олзо доход бүхы дээрээ 2 миллион 650 түхэриг болобо.

Гадна отделениин харгыгаар поездnуудай ябаса эрид түргэдөө. Энээнэй ашаар вагонуудай эрьесэ түсэбөөр хараалһанда 103,5 процент, поезднуудай коммерческэ скорость—104,5 процент, ашаанай поездын дунда зэргын шэгнүүр 100,9 процент, тепловозуудай сүүдхэдээ дунда зэргынь ябаса — 105 проценет болоһон байна.

Мүнөө жэлдэ отделениин түмэр замшадай урда бүри ехэ зорилгонууд табигдана. Нёдондо онойхитой сасуулбал, ашаа тээлгэ 3,5 процентээр, тэрэ тоодо модо зөөлгэ 15,8 процентээр ехэ болохонь. Тепловозуудай, поезднуудай ябаса нилээд түргэдэхэ байна. Бүхы ашаанай 85 процентнь тепловозуудаар шэрэгдэхэ болоно.

Партиин Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай отделениин түмэр замшад шэнэ жэлэй урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, 1964 оной түсэб даабари амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэһэ һуури табижа байна.

А. Кванталиани,
Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Түнхэн) Сэдэн Жигжитовна Саргаева үнгэрэгшэ арба нэгэн һарын туршада үнеэн бүриһөө 1500-аад литр һү һаагаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан С. Саргаева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Кремль соо шэнэ жэлые угталга

МОСКВА, январиин 1. (ТАСС-ай корр.). Совет Социалис Республикануудай Союзай Правительство декабриин 31-һээ январиин 1-нэй гараха һүни Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо шэнэ жэлэй угтамжа хэбэ. Заншалта болоһон шэнэ жэлэй энэ уулзалгада ниислэлэй промышленна предприятинууд болон барилгануудай түрүүшүүл, Москва шадарай полинуудай ажалшад, эрдэм наукын, литература, искусствын ажал ябуулагшад, летчик-космонавтнууд — эрхим ажалаараа Эхэ ороноо алдаршуулдаг хүнүүд эндэ уригдаһан байгаа. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, түбэй зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, министрнүүд, Советскэ Союзай маршалнууд, генералнууд болон адмиралнууд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд эндэ байлсаба.

Шэнэ жэлэй угтамжада Советскэ Союзда түлөөлэгдэһэн дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшонор, советскэ болон хариин гүрэнүүдэй журналистнууд, шажанай түлөөлэгшэд ерэһэн байгаа.

Эндэ сугларагшад Советскэ Союзай Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд — нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ш. Р. Рашидов гэгшэдые тон халуунаар, үнэн зүрхэнһөө угтаһан байна.

Айлшадай дунда һайндэрэй столнуудай саана КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор һуулсанад.

Советскэ правительствые толгойлогшо Никита Сергеевич Хрущев үнгэржэ байгаа мянга юһэн зуун жаран гурба оной түлөө духаряа бариба.

— Энэ һайн жэл байгаа,— гэжэ Никита Сергеевич хэлэнэ. — Ажал хэрэгүүднай амжалтатай, бүтэмжэтэй. Гаража байгаа шэнэ жэл амгалан жэл болохо гэжэ Советскэ правительствые толгойлогшо найдажа байһанаа мэдүүлээ.

— Шэнэ жэлээр, шэнэ жаргалаар, хүндэтэ нүхэдүүд!

Эндэ сугларагшад амжалта туйлахые бэе бэедээ хүсэнэ. Совет хүтэлбэрилэгшэдэй һууҗа байһан столдо дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонор ерээд, шэнэ, 1964 оной амаршалга хүргэнэ. Нүхэр Н. С. Хрущев совет арадай, алдарта ленинскэ партиин түлөө, Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөө, социалис оронуудай арадуудай түлөө, революционно Кубын түлөө юрөөл табиба.

Һүүлээрнь Ленинскэ комсомолой, совет залуушуулай түлөө, бүхы дэлхэйн коммунистнуудай түлөө, гайхамшагта совет эхэнэрнүүдэй түлөө, бэеэ даанхай залуу оронуудай арадуудай түлөө, амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө, өөһэдынгөө гүрэнүүдые Москвада түлөөлжэ байдаг элшэн сайдуудай түлөө Советскэ Правительствые толгойлогшо юрөөл табиба.

Мүр мүрөө түшэлсэн, хүн түрэлтэнэй эрхим һайн ерээдүй тээшэ

Кубын республикын хүтэлбэрилэгшэдтэ эльгээһэн амаршалга

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр нүхэр Фидель Кастро Рус, Кубын Республикын президент нүхэр Освальдо Дортикос Торрадо гэгшэдтэ бэшэг эльгээгээ. Энэ бэшэг соогоо алдарта Кубын революциин табан жэлэй ойтой, тэрэшэлэн шэнэ, 1964 онтой дашарамдуулан, Кубын аха дүү арадые халуунаар амаршалһан байна.

Социальна адли эрхэгүй байлгаһаа, али бүхы дарлалта, мүлжэлгэһөө сүлөөржэ, засагаа гартаа абаһан, өөрынгөө бүхы оюун бэлигые, бүхы хүсэ шадалаа шэнэ, тон зүб общество байгуулха гэһэн һайн һайхан хэрэгтэ зорюулһан ажалша арадай юу хэжэ шадаха байһанай гэршэ мүн болоно гээд энэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ. Революционно тулалдаануудта баатарлиг зоригоороо өөһэдыгөө хэтын хэтэдэ алдаршуулһан Кубын арад шэн габьяата ажалаараа социализмын хэрэг үшөө улам бүри бэхижүүлхэ байха гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди.

Советскэ Союз Куба хоёр мүр мүрөө түшэлсэн, хүн түрэлтэнэй эрхим һайн ерээдүй тээшэ дабшана гээд энэ бэшэг соо тон хангалтатайгаар тэмдэглэгдэнэ. СССР-эй арадууд аха дүү ёһоной хани барисаанай, бэе бэедээ этигэлсэлгын болон харилсан ажаллалгын харилсаануудаараа омогорхожо байдаг. Советскэ Союз Кубын Республика хоёрой хоорондохи эдэ харилсаанууд аша үрэтэйгөөр хүгжэһөөр. Совет хүнүүд өөһэдынгөө интернациональна уялга дүүргэн, шэнэ ажабайдалай түлөө хэдэг тэмсэлдэнь Кубынгаа аха дүүнэртэ али бүхы туһаламжа саашадаашье хүргэжэ байхал. Карибска далай шадархи байдалые гуримшуулхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэдээ Советскэ Правительство иигэжэ тоолодог: нүхэр Фидель Кастрын зохёон табиһан мэдээжэ табан пунктнуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлээд байгаа һаа, иимэ гуримшуулга туйлагдажа болохо. Эдэ пунктнууд соо манай үе сагай эрилтэ — империалистнуудай зоргоороо дээрмэдэжэ, хүсэ хэрэглэжэ, ондоо газарнуудые булимтаран абажа байһан саг үнгэрөө; өөрынгөө газар дээрэ дүүрэн эрхэтэй эзэн, зохёон байгуулагша байха гэһэн арадай эрхэ өөртөө хүртэшэгүй, арюун нангин гэжэ харуулагданхай.

Хэрбээ США-гай ээрхэг түримхэйшүүлэй революционно Кубада добтолоо һаань, тэрэ тансаарханга үлэхэгүй гэжэ Кубын арадай гайхамшаг энэ үдэр бидэнэр дахин мэдүүлнэбди. Советскэ Союз, бусад социалис оронууд шэнги, революционно Кубатай хододоо нэгэн хамта ябахал.

Кубын алдарта залуушуулда!

Кубын революциин илаһаар табан жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет залуушуулай үмэнэһөө ВЛКСМ-эй Центральна Комитет Кубын залуу коммунистнуудай союзые, тэрээгээр дамжуулан Эрхэ сүлөөтэ олтирогой эрэлхэг хүбүүд, басагадые тон халуунаар амаршалба.

Совет — Кубын аха дүү еһоной нэгэдэлые али болохоор бэхижүүлхын тулада Советскэ Союзай хүбүүд, басагад хүсэ шадалаа гамнахагүй байха гэжэ таанадые найдуулна гээд, амаршалга соонь хэлэгдэнэ. Совет залуушуул таанадай түрүүшын, бата найдамтай ханинь, союзнигынь хододоол байха гэжэ Эрхэ сүлөөтэ баатарлиг олтирогой залуушуул батаар этигэжэ ябаг лэ.

Үнгэрһэн жэлэй үргэн алхамууд

✦ *Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводто түрүүшын тепловоз заһабарилгдажа эхилбэ. 1962 оной тэн багаар эндэ түрүүшын электровоз заһабарилгада ороһон аад, мүнөө гүйсэд шудалагдаа.*

✦ *Республикымнай ниислэл Улаан-Үдэдэ нооһо угаадиг томо фабрика баригдажа ашаглалгада оронхой. Эндэ тодхогдоһон бүхы тухеэрэлгэнүүд декабрь һарада ажал дээрээ шалгагдажа, түрүүшын 30-аад тонно нооһон угаагдаа.*

✦ *Уран гартай 6 бэрхэшүүлдэ «РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Тэдэнэй дунда «Электромашина» заводой модельщик Ленхобоев, мяха-консервын комбинадай слесарь Немочкин, нарин сэмбын фабрикын токарь Иванов болон бусад оролсоно. Тус тустаа уралан нарижуулгын 20—30 дурадхал оруулһан 35 уран гартан «Буряадай АССР-эй эрхим уралан нарижуулагша» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоо.*

* * *

ТҮНХЭН. «Сибиряк» колхозой механизаторнууд бүхы машина, техникэеэ шэнэ жэл гаратар заһабарилжа, түгэс бэлэн болгохо гэһэн үгэдөө хүрэбэ.

Элдэб түхэлэй 40 гаран трактор 30 гаран сеялкэ, хэдэн олон плуг, борной гэхэ мэтэ зэр зэмсэгүүд заһагдаад, жагсаалда гарахаар бэлэн байна.

И. Воронин *колхозой түрүүлэгшэ.*

Шэбхэ гаргаха бригада

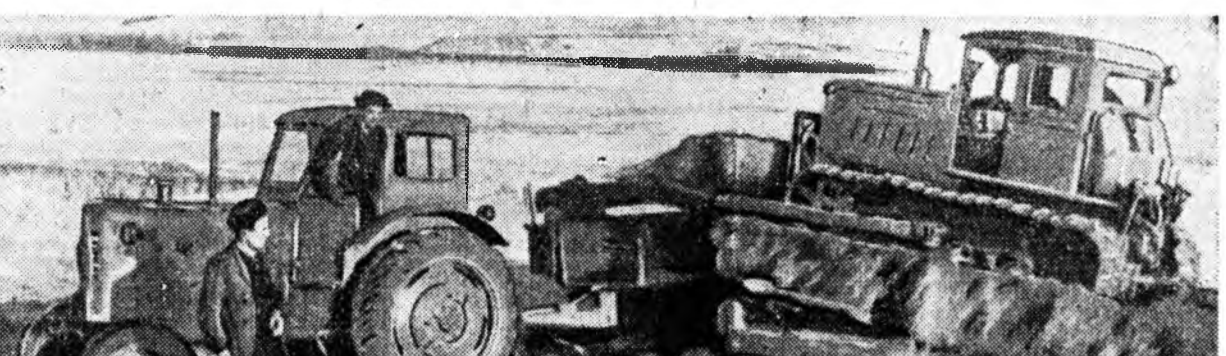
Таряалан, сабшалан ехээр үтэгжүүлдэг, уһалдаг боложо, жэл бүхэндэ тогтууритай һайн ургаса хуряахын түлөө Хэжэнгын совхозойхид зарим тэды хэмжээнүүдые абажа байна.

Наг шэбхэ гаргаха тусхай бригада эндэ эмхидхээ. Тэрэнь хоёр звеноһоо бүридэнэ. Звено бүхэндэнь «Беларусь» гурбан трактор, нэгэ погрузчик, гурбан самосвал машина үгтэнхэй.

Нэгэдэхи звенонь нэгэдэхи фермэдэ бэлдэгдэһэн шэбхэ гаргажа дүүргээд, хоёрдохи фермэдэ мүнөө ажаллажа байна. Нүгөөдэ звеногойнь гэшүүд дүрбэдэхи отделенидэ шэбхэ гаргана.

Энэ бригадын бринадир, совхозой мелиоратор Б. Одоевой ажалаа шадамараар эмхидхэдэгэй, гэшүүдэйнь эмхитэй, бүтээсэтэйгээр хүдэлдэгэй ашаар таряалан, сабшаланда 6000 тонно, тэрэ тоодо кукуруза таридаг газарта 4426 тонно шэбхэ гаргагдаад байна.

Н. БОЧКИН.

Бэшүүрэй совхозой нэгэдэхи отделениин Санжа Содбоевой бригада энэ жэлдэ 300 гектарта кукуруза тариха юм. Мүнөө полидоо 400 тонно шэбхэ гаргаад байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус бригадын механизаторнууд наг шэбхэ гаргажа байна.
Б. ДАШИЕВАЙ фото.

Хэлэһэндээ хүрэбэ

Үбэлэй һарануудта һү һаали эрид дээшэлүүлхэ мүрысөө үүсхэһэн Кабанскын управлениин малшад хэлэһэн үгэдөө сохом хүрэхын тула зохихо хэмжээнүүдые абажа, ажалдаа амжалта туйлажа байна.

«Прибайкалец» колхозой Коменскэ фермын һаалишад бүхы арга боломжоёо нарибшалан бодожо үзөөд, тодорхой уялга абаһан юм. 1963 ондо урзанданайхиһаа 35 мянган килограммаар ехэ һү һаахаар шиидээ һэн.

Үдэр бүхэнэйнгөө ажалые гуримшуулжа, үнеэдэй харууһа, эдеэлүүлгэ эли бодо һайжаруулаа. Бии байгаа тэжээлээ һаалишан бүхэн заабол буйлуулжа, һолоомо дэбтээжэ, хэршэжэ эдюулдэг заншалтай. «Тэжээл бүхэниие аятайханаар бэлдэжэ, амта оруулжа, дабһалжа, мочевинэ холижо үгэхэдэ, мал дуратайгаар, дууһан эдидэг, тэжээл гамнагдадаг. Һү һаалишье дээшэлдэг» гэжэ тэндэхи һаалишад хөөрэлдэдэг.

Сугтаа ажалладаг нүхэдтөө сүлөөгэйл гарахада ходо туһалжа, тэдэнээ урмашуулан дахуулжа ябадаг һаалишад Макарова, Самоделкина гэгшэд үнеэн бүриһөө 1900—1930 килограмм һү һаанхай. Фермын һаалишад бүхыдөө 1962 онойхиһоо 36926 килограммаар ехэ һү һаагаад, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, урзанданайхиһаа үнеэн бүриин 120 килограммаар ехэ һүн тус фермэдэ һаагдаһан болоно.

В. Седунов.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар нүхэр К. А. Сайдуковые шагнаха тухай

Партийна, советскэ органуудта удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй-инструкторска таһагые даагша нүхэр **Сайдуков** Кондратий Александровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
А. ХАХАЛОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной январиин 2.

Шэнэ жэлдэ шэнэ амжалта туйлая!

И. ВОЛОВЧЕНКО,
СССР-эй хүдөө ажахын министр

Совет орон дотор эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайн һайхан зорилго болоно. Табигдаһан зорилго шиидхэхын тулада бага бэшэ юумэн хэгдээ, зүгөөр бүри ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Һүүлшын арбан жэлэй турша соо колхоз, совхозууд экономическа талаараа бэхижээ, өөрынгөө хэрэгые һайнаар мэдэдэг алдарта мастернууд — олон тоото замай залууршад ургаж гараа. Хүдөө ажахые партийна болон совет органуудай зүгһөө хүтэлбэрилгые шэнэдхэһэн ушар газар таряалан болон мал ажал саашадань хүгжөөхэ үргэн зам нээжэ үгөө.

Зүгөөр нэгэ жэлынь нүгөөдэдөө адли байдаггүй. Үнгэрөөд байһан 1963 ондо ороной хэдэ хэдэн районуудта сагай уларил таарамжагүй муу байгаа. Хүйтэн, ута үбэл болоо, зундаа гандажа, хүдөө ажахын ургамалнуудай, илангаяа шэниисын ургасада муугаар нүлөөлһэн байна.

Урдань иимэ зунай болоо һаань, монсогоршье орооһо суглуулжа абахагүй байгаабди гээд тала газартай нютагта үнинһөө хойшо һуудаг хүнүүд хэлэдэг. Мүнөө жэлдэ сагай уларилай муушье байгаа һаань, орон тэтор, жэшээлхэдэ, 1953 онойхидо орходоо һураггүй ехэ орооһо таряан бэлэдхэгдээ. Имагтал 1953 онойхитой бэшэ, харин 1962 онойхитойшье сасуулжа үзэхэдэ һүн, мяхан, овощ, хартаабха, саахарай свёкло нилээд ехээр абтаа. Виноград, сайн набшаа болон бусад ургамалнууд горитойгоор бэлэдхэгдэһэн байна. Колхоз, совхозууд мүнөө жэлдэ ехэ хлопок — таба миллион үлүүтэй тонно хлопок бэлэдхээ.

Колхоз, совхозууд үбһэ тэжээл хараалһанда орходоо багашагаар абаа. Тиимэһээ малай үбэлжэлгэ, тэдэниие эдеэлүүлгэ эмхидхэлгэ мүнөө угаа ехэ удхатай шанартай.

КПСС-эй ЦК-гай һаяхан болоһон Пленум хадаа хүдөө ажахые дэбжээлгэдэ парти, правительствын угаа ехэ анхарал хандуулдаг байһые гэршэлжэ үгэнэ. «Химиин промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ, арадай байдал улам һайжаруулха шухала нүхэсэл мүн» гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр тус Пленум тогтоол баталан абаа. Мүнөө хүрэтэр гол түлэб тарилгын талмай үргэдхэһэнэй ашаар орооһо таряа элбэгжүүлдэг байгаабди. Харин мүнөө химиин ехээр хүгжэжэ байхада полиин үрэжэл эрид дээшэлүүлхэ, гектар газар бүриһөө бүри ехэ продукци абаха бодото арга боломжо бии болоо. Колхоз, совхозууд ажал хэрэгээ иимээр табиха ёһотой гэбэл, минеральна үтэгжүүлгын килограмм бүхэн ургаса дээшэлүүлгэдэ туһалжа, таряашадта газар таряалангай ямар нэгэн продукци түргэнөөр болож үгэхэ ёһотой.

Уһалагдадаг газар үргэдхэхэ, тэдээн дээрэ орооһото ургамал тариха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана. Энэ хадаа сагай уларилһаа дулдыдангүйгөөр орооһо таряанай үндэр баян найдамтай ургаса абаха арга олгоно.

Үйлэдбэриин экономикые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, наукын болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эгээн лэ ехэ анхарал хандуулха шухала. Ажахы бүхэниие, тэрэнэй һалбари бүхэниие хүгжөөхэ тодорхой түсэбүүдые ойрын саг соо зохёохо хэрэгтэй. Энэ талаар Винницкэ областиин Хмельницкэ таряашадай жэшээ горитойхон һургаал болож үгэнэ. Тэдэнэр экономическа талаараа һула ажахынуудые хоёр жэлэй турша соо түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха гэжэ шиидэнхэй.

Үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо, орооһото болон бусад таряанай ургасые дээшэлүүлхэ гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр жэнхэни хараа шэглэл болоно. Хүдөө ажахын үмэнэ партиин XXII съездын табиһан зорилгонуудай Совет орон дотор шиидхэгдэхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй элбэг дэлбэг болгогдохо саг ойртоо.

Шэнэ жэлдэ манай орон хүдөө ажахыда шэнэ илалтануудые туйлахал.

Һайндэрөөр, шэнэ жэлээр хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, таанадые амаршалнаб!

Партийна ажабайдал

УДХА ТҮГЭСӨӨР, ТОДОРХОЙ ТОДООР...

Ажахы.., соёл сурталай али нэгэн шухала асуудал шиидхэхэдээ, партиимнай Центральна Комитет эртээнһээ, Пленумэй нээгдэхэ үдэр, зүбшэн хэлсэхэ зүйл тухайгаа тунхагладаг, Пленумэйнгээ хүдэлмэридэ үргэниитэ эдэбхитэдые хабаадуулдаг тон һайн заншалтай болоо. Һаяын ээлжээтэ Пленум арад түмэнэй ажалай болон политическэ шэнэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрбэ.

Декабриин Пленумые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Зэдын үйлэдбэриин управлениин колхозуудай гэшүүд, совхозуудай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хубитые оруулалсахые хүсэн, ажалдаа шэнэ илалта туйлахые оролдоһон байна. Манай колхоз, совхозууд Эхэ орондоо элбэг ехээр орооһо таряа үгэхэ гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэ һааб даа. Гүрэндэ һү худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Мир» колхозууд, Борьёогой, Ториин совхозууд болзорһоонь урид, декабриин 20-доор дүүргээд, түсэбһөө гадуур нилээд ехэ сагаан эдеэ тушааһан байна. Мяха абаха, худалдаха талаар «Байкал» колхоз, Ториин совхоз уялгаяа 100—100 процент хүрэтэр дүүргээ. Үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ, ажалай эрхим шанар харуулдаг замай залууршадай—түрүү хонишод, һаалишад, кукурузашад, механизаторнуудай тоо улам олошорно.

Ажалшан зоной дунда саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг хэдэн зуугаад агитаторнууднай декабриин Пленумэй эхилһэн сагһаа хойшо үдэр үдэрэй газетын һонинийе хүнүүдтэ дуулгадаг, хөөрэжэ үгэдэг байгаа. Мүнөө Пленумэй бүхы материалнуудые дэлгэрэнгыгээр шудалан үзэхэ, түүхэтэ сэсэн заабариһаань һургаал хэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха тон шухала болоод байна. Тэрэниие хараадаа абажа, манай партком аймагайнгаа партийна, советскэ, ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые, эдэбхитэдые — хамтадаа гуша гаран хүниие колхоз, совхозуудай партийна организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлхыень эльгээбэ.

Хүдөө гараһан хүнүүдэймнай гол зорилго юуб гэхэдэ, «Химиин промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ гэжэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ, арадай байдал улам һайжаруулха шухалын шухала нүхэсэл мүн» гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой декабриин Пленум дээрэ хэлэһэн элидхэлые, түгэсхэлэйнь үгые, тус асуудалаар Пленумэй баталан абаһан тогтоолые ажалшан бүхэндэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха хэрэг болоно. Тиигэжэ политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэдхэхэ, һайжаруулхатаяа хамта эхин партийна организацинууд ажахынгаа хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудые элирүүлжэ, илангаяа газар элдүүрилгэ, ашаглалгые үндэһөөрнь һайжаруулхын, химиин туйлалтануудые тараан, мал ажалда үргэнөөр хэрэглэхын тула эмхидхэлэй, һуралсалай ехэхэн хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Политгэгээрэлэй һуралсалай элдэб янзын кружогууд, һургуулинууд, семинарнуудай һаяын 2—3 хэшээлые КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй материалнуудые шудалалгада зорюулха гэжэ пропагандистнарнай бэлдэжэ байна. Гадна үргэн хүдөө ажалшадай, механизаторнуудай агрохимиин гол шухала заабариие шудалхыень, газар үтэгжүүлжэ һурахые тусгаар курсануудта ябуулха гэһэн һанамжа бэелүүлэгдэхээр хэмжээнүүд абтажа эхилээ. Хүнэй дүршөө дадаагүй шэнэ юумые бэлэдхэл, һуралсалгүйгөөр абаһаар ашатай туһатайгаар хэрэглэдэггүйнь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, манай управлениин нэгэ зарим фермэнүүдтэ нёдондо мочевинэ хаа-яа хэрэглэгдэһэн аад, иигээд тиигээд үнгэршөө бэлэй. Мүнөө жэлдэ энэ хэрэгтэ халуун анхаралтайгаар хандажа, мочевинын ямар туһатайе, хайшан гэжэ, хэды шэнээн тэрэниие малда эдюулхэ ёһотойб гэжэ һаалишадта тодорхойгоор ойлгуулһан дээрэһээ, жэшээлхэдэ, «Октябрьский» совхоздо ехэ һайн үрэ дүн туйлагдажа байна. Сагаан-Усанай фермын һаалиин гүүртэдэ мочевинэ силостэ холижо үнеэдтэ ходо эдюулдэг болохолоорнь, һүнэй гараса хараа байса дээшэлһэн байна. Тус гүрэндэ мочевинэ хэрэглэхэһээ урид 280—290 литр һүн сүүдхэдээ һаагдадаг байһан аад, мүнөө 360 литр хүрэтэрөө дээшэлээ.

Һү һаалиие үбэлэй сагта элбэгээр хангаха, шэнэ жэлэй түсэб, уялгануудые үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уряатайгаар Буряад республикымнай һаалишадта, малшадта, бүхы ажалшадта Кабанскын үйлэдбэриин управлениинхидэй хандаһан бэшэгые дэмжэн, манай Зэдын малшад, һаалишад мүн лэ шэнэ уялгануудаа зүбшэн хэлсэжэ байнхай. Бүхы һаалишадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ талаар агитаторнуудай декабриин Пленумэй материалнуудые ажалшан түмэндэ ойлгуулхатаяа хамта тодорхой эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха даалгабаритай.

Арад зоной байдалые һайжаруулхын, хүдөө ажахые дэбжээхын тула түрэл партиингаа гаргаһан шэнэ хүсэл оролдолгоор зоригжоһон һаалишад, хонишод өөһэдынгөө доторой арга боломжые бүридхэжэ үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана. Жэшээлхэдэ, Борьёогой совхозой һаалишад, малшад кабанскынхидай үүсхэлые халуунаар дэмжэн, шэнэ, 1964 ондо һү ехээр һаадаг болохо талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа. Бүхыдөө тус совхоз 1963 онойхидо орходоо 1570 центнер һү ехээр абаха, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 литр һү һааха гэһэн уялгатай. Тэндэхи түрүү һаалишад Анастасия Тимофеева 2100, Анна Илюснина—2050 литр һү нэгэ үнеэнһээ һааха гэжэ шиидээ. Борьёогой сомоной «Коммунизм» колхозой хонишод шэнэ түл абалгада һайнаар бэлдэнхэй, 100 хонин бүриһөө 80-һаа 100 хүрэтэр хурьга түрүүлжэ түлжүүлхэ гэһэн зорилготой.

Эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ажалшадай урдаа табиһан зорилгонуудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһантайнь шадамараар холбожо, этигэл түгэс элидхэл, лекци, хөөрэлдөө хэхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ, бодото байдалай, эрдэм наукын шэнэ шэнэ туйлалтануудые ажал хэрэгтэнь үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай гол зорилго байһаниинь элитэ.

К. ШОМОЕВ,
Зэдын хүдөөгэй парткомой секретариин орлогшо.

Политическэ һуралсалай нүлөө

Манай колхоздо хүдөө ажахын экономикые шудалха кружок, экономическа эхин шатын кружок гэхэ мэтэ һуралсал бии. Эндэ һурагшадай олонхинь колхозниктуд юм. Пропагандистнуудаар дүршэлтэй, колхозой экономикые һайса мэдэхэ, мүнөө түрүүлэгшээр хүдэлжэ байһан А. Налханов, Сорогой сомоной Соведэй секретарь Л. Огзонов хүдэлдэг. Эдэнэр һуралсалые һайнаар эмхидхэжэшье, ябуулжашье шадаха хүнүүд.

Политическэ һуралсалай бүхы хэшээлнүүдые ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха гэһэн заабари пропагандистнуудай гол шэглэл болоно. Тиимэһээ энэ заабари манай колхозой ажал хэрэг дээрэ хайшан гээд тодорхойлогдохо болоноб?

Юрэнхыгөөр хэлэхэдэ, һурагшадые политическэ, экономическа эрдэмээр баяжуулжа, даалгагдаһан ажалдаа гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр хандахыень туйлаха ябадал болоно гэжэ бидэнэр ойлгодоггбди. Тиихын тула ниитэ политическэ, экономическа зорилгонуудые мэдэхэһээ гадна, тодорхой экономикые гүнзэгыгөөр шудалха бологдоно. Энээниие хараадаа абан, бидэнэр колхозойнгоо экономикые, ажалшадай түрүү дүй дүршэлые шудалха, али нэгэн дутуу дундануудайнгаа ушар удхые элирүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулнабди. Зарим хэшээл үдэр бүриин юрын ажалай дутагдалда зорюулагдажа, энээнһээ үргэлжэлүүлэн, онсо ехэ удха шанартай хөөрэлдөөн болошодог. Тиихэдээ гол темэсэ алдадаггүйбди. Энэ хөөрэлдөөе шадамараар хүтэлжэ, темэһээ хадуурхагүйн тула пропагандистын уран шадабари хэрэгтэй. Пропагандистын хэшээл ямараар үнгэрнэб, хэшээлынь һурагшадай сэдьхэл бодолдо хэр хадуугданаб, ажал хэрэгтэнь хэр зэргын нүлөө үзүүлнэб гэһэн асуудал жэжэ божо бэшэ, харин парткомой үдэр бүриин хинажа, хаража байха хэрэг гэжэ тооломоор.

Тиимэһээ парткомой гэшүүд хүн зонтоёо уулзахадаа, хэшээлһээ юу хадуужа абаһаниинь анхаржа байдаг, хэрэгтэй сагтань дахин ойлгуулжа, тайлбарилжа үгэдэг юм.

Манай һурагшадай олонхинь мал ажалтай. Энэ ушар түрүү малшадай дүй дүршэл, илангаяа ямар аргаар үнэгүй аад, ехэ ашаг шэмэ абаха асуудалда гол анхаралаа хандуулхые баадхана. Колхоздомнай мал шахан таргалуулжа, үнэгүй мяха абаха талаар эрхим жэшээ харуулдаг хүнүүд олон. Эдэнэрэйнгээ ажал хэрэгые һайнаар ойлгуулха гээшэ манай шухала зорилго болоно. Пропагандистнууд, агитаторнууд түрүү малшадайнгаа дүршэлые өөһэдөө гүнзэгыгөөр шудалхые оролдожо байдаг юм. Политһуралсалай хэшээлнүүдтэ, мүн семинар, суглаан дээгүүршье гартаа карандаштайгаар лэ хөөрэлдэгдэнэ. Тооложо һураха гээшэ ажалаа һайнаар эрхилхын нэгэн шухала нүхэсэл мүн ха юм даа.

Политическэ һуралсалай нүлөө манай ажал хэрэгтэ иимэшүүгээр тодорхойлогдоно гэжэ тобшоор хэлэхэ хэрэгтэй. Үрэ дүнгынь мүнөө даб гэһээр харагдаашьегүй һаа, хүн зоной ажалдаа эдэбхитэйгээр хандадаг болоһые тэмдэглэхэ шухала. «Үдэр үнгэрөөл һаа болоо, ямар гаргашатайгаар ажал хэгдэнэб, хамаагүй» гэһэн урдын заншал үгы боложо, эзэн ёһоор ажалдаа хандаха шэнэ гуримай гүнзэгыгөөр нэбтэржэ байһаниинь һайшаалтай. Ингэжэ ниитын хэрэгтэ бодомжотойгоор, юумэндээ гамтайгаар хандажа эхилхэдээ, ажалша бүхэнэй коммунис мэдэрэлээр нэбтэржэ эхилһэниинь ойлгосотой. Политическэ һуралсалай нүлөөнэй эхи захань энэ гэжэ бидэнэр баясанабди.

Политическэ һуралсалые парткомой зүгһөө саг үргэлжын хүтэлбэри, хиналта доро байлгаха шухала гэжэ энэ жэшээ элитээр харуулна.

В. БАДМАЕВ,
Ахын Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

,,Хони үсөөнтын хормой оодон''

Түнхэнэй „Сибиряк" колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралда

Хонин ажал хэр олзо оруулдаг хаб? Энэ һалбарияа хүгжөөжэ байһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө иигэжэ асуугаа һаа, «хонидые үсхэбэрилхэдэ олзо ехэтэй» гэжэ харюусахал байха. Хони олоор үдхэдэг ажахынууд жэл бүри сэбэр олзо ехээр оруулжа, колхозоо гү, али совхозоо баян болгоно ха юм. Зүгтөө хони үсхэбэрилхэдэ балай ехэ гаргаша хэгдэдэггүй: зун, намартаа һэтэ адуулганда ябадаг. Үбэлдөөшье хурьгалха хонидто үбһэ тэжээл гаргашалагдахаһаа бэшэ, һубай хонид ехэнхидээ хагда элбэгтэй газараар бэлшээгдэжэ ондо оруулагдана.

Хэды тиимэшье һаань, Түнхэнэй зарим ажахынууд хонин һүрэгөө үдхэлгэдэ багаар анхаралаа хандуулна. Хүдөөгэй партийна конференциин болоһоор һараһаа үлүү саг үнгэрөө. Конференци дээрэ «Сибиряк» колхозой правлени, партийна комитет мал ажалаа, илангаяа хони үсхэбэрилгэ, муугаар эрхилдэг гэжэ шүүмжэлэгдэһэн юм.

Энээнэй зүбынь юунһээ элирнэб? Тус колхоздо хонидой тоо жэл бүри хороно. Эхэ хонид һубайрна, түл гарзада ороно. Тусхайлан хэлэбэл, һүүлэй арбан жэлэй туршада хонидойнь тоо 348 толгойгоор хороо. Һүүлэй жэлдэ 3243 эхэ хониһоонь ойроо 938 хурьган абтаад, тэдэнэй 463 түл гарзада ороо гэхэ гү, али муугаар харууһалагдаһанһаа боложо хахад шахуунь үхөө ха юм. Тоолоод үзэхэдэ, жэлэй турша соо 100 эхэ хонин бүриһөө арайхан 16 хурьган абтаһан болоно.

Ажахынь 1963 он иимээр дүүргэгдэбэ. Харин иимэ аараг ябадал гаргажа байгаад, нютагтамнай хони үсхэбэрилхэдэ тааруугүй юм. Бэлшээриин газар муутайбди, дүй дүршэл үгыбди гэхэ мэтээр эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд шалтаг барилсана.

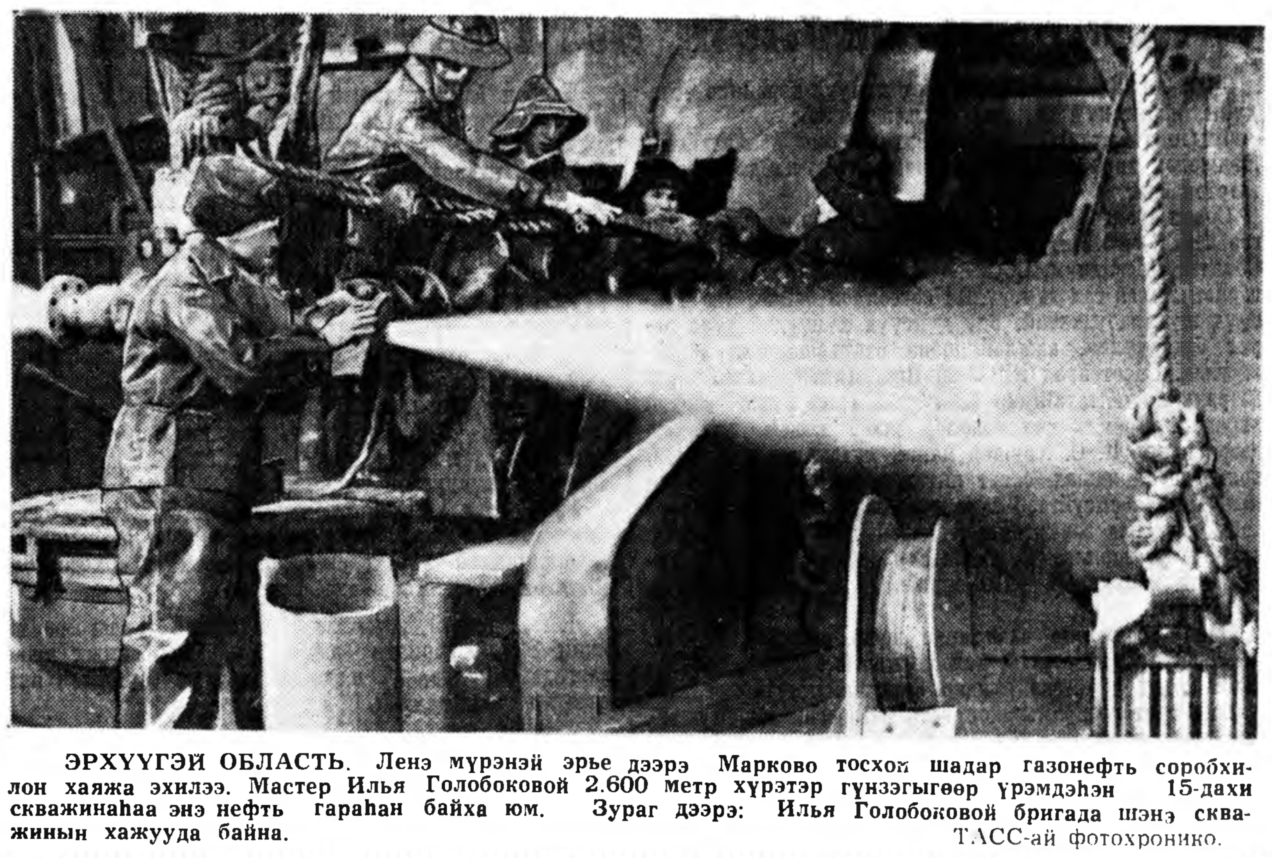
Хонин ажалые зүбөөр эрхилдэг болоо һаа, энэ һалбариһаа олзо доход ехээр абтаха байһаниие ондоо ажахынуудай дүршэлһөө харагдана. Түнхэндэ жэшээтэ ажахынуудшье бии. Теэд гансал харюусалгагүйгөөр хандадагһаа гэлтэй гү, али хонидые олоор үсхэбэрилжэ шададаггүй, муугаар харууһалдаг, үхүүлдэг дээрэһээнь «Сибиряк» колхоздо энэ шухала һалбари һайса хүгжэнэгүй.

Үшөө юуб? Энэ артельдэ хонидой һайн байра һаянай баригданагүй. Хуушаржа, һандаржа унахаяа байһан хото хорёонуудта хонидынь байлгагдаад, үбэлэй хүйтэндэ зүдэржэ байна.

Һаяшаг Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениидэхи партийнэ-гүрэнэй хиналтын комитет түл абалгада бэлэдхэл зүбшэн хэлсээ. Колхозой главна зоотехник нүхэр Козлов юу хэжэ байһан тухайдаа харюусажа шадаагүй, юушье мэдэхэгүй байшоо. Зоотехник хүн аад, отара дээгүүр ябахагүйнь жэгтэйл байна.

Хэрбээ колхозой правлени, партийна комитедэй зүгһөө хонишодой дунда зохихо хүдэлмэри ябуулдаг, тэдээндэ тодорхой туһа хүргэдэг һаань, иимэ ушар тохёолдохогүй һэн. Хони үсхэбэрилгэһөө жэл бүри олзо ехээр абадаг болохо байгаа. Энээн тушаа бодомжолхоор болоо.

Г. Булгутов.

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Ленэ мүрэнэй эрье дээрэ Марково тосхон шадар газонефть соробхилон хаяжа эхилээ. Мастер Илья Голобоковой 2.600 метр хүрэтэр гүнзэгыгөөр үрэмдэһэн 15-дахи скважинаһаа энэ нефть гараһан байха юм. Зураг дээрэ: Илья Голобоковой бригада шэнэ скважинын хажууда байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Эрдэмтын ажаглалтанууд

АДУУҺА МАЛДА ХИМИИН АША ТУҺА ЕХЭ

«Хими гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид хүгжөөхэ хүсэтэ зэбсэг мүн. Энэ хадаа орон дотор эдеэ хоол элбэг дэлбэг болгохо дайшалхы зорилго шиидхэхэдэмнай бодото түлхюур боложо үгэнэ».

Н. Хрущев.

АДУУҺА МАЛАЙ ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ химиин айхабтар ехэ үүргэтэй байһан тухай партиин ЦК-гай үнгэрэгшэ Пленум дээрэ онсо тэмдэглэгдэһэн байна.

Мүнөө колхоз, совхозуудта бүдүүн, шэмэтэшье тэжээл яһала горитой гаргашалагдадаг байбашье, тэрэнь амитанай бэе махабадта ехэ шухала зүйл — белогоор дутамаг дээрэһээ адууһа малай ашаг шэмэ һанаһанда хүрэмөөр дээшэлнэгүй ха юм. Жэшээлхэдэ, манай республикын олонхи колхоз, совхозуудта 1 килограмм үхэрэй мяха абахын тула 15—16 тэжээлэй единицэ гаргашалагдана. Хэрбээ эрхим һайн шанартай, белок элбэгтэй тэжээлтэй байбал, тэрээндэ ойродоол 10 тэжээлэй единицэ гараха зэргэтэй. Мүн 1 килограмм һү һаахада 2 тэжээлэй единицэ хэрэглэгдэнэ. Үнэндөө тэрээндэ 1,2—1,3 тэжээлэй единицэһээ дээшэ гараха ёһогүй.

БАГА ТЭЖЭЭЛЭЭР—ЕХЭ ПРОДУКЦИ

Тиимэһээ саашадаа үхэр малдаа багашаг аад, айхабтар шанартай, ашаг шэмээр баялиг тэжээл бэлэдхэжэ эдюулдэг болохо гээшэ малшадай гэгээл шухала зорилго болоно. Энэ талаар ажахынуудта ямар арга боломжо бии байнаб? Түбхын түрүүн колхоз, совхоз бүхэндэ витамин, белок ехэтэй тэжээл элбэг болгохын тула орооһото-бобово ургамалнуудые һайса таряад, ногоогоорнь шэмэтэй гурил хэжэ, малда эдюулхэ хэрэгтэй.

Тиигэбэшье химическэ промышленностьһаа абтадаг азот элбэгтэй бодосуудые (карбамид, аммонно дабһан, биурет, дициандиамид) малда эдюулхэдэ, дутадаг белогыень хүсэлдүүлхэ байна. Карбамид гэхэ гү, али мочевинэдэ 45—46 процент азот байдаг. Тэрэниие хибэдэһэ хибэдэг (эбэртэ мал, хонин гэхэ мэтэ) малда үбһэ тэжээлдэнь холижо эдюулхэдэ, гэдэһэн, хото соонь үйрүүлэгдэн болбосоржо, белок болодог юм. Мочевиные талха тарянанай зүйл, силос, патока гэхэ мэтэ тэжээлтэй холижо эдюулхэдэ, шанарынь 2 дахин шахуу дээшэлдэг. Ондоогоор хэлэбэл, 1 түхэригөөр худалдажа абаһан мочевинэ малда эдюулээд байхада, тэрэнһээ 10 түхэригэй продукци нэмэжэ абтаха байна.

Нёдондо, мүн энэ жэлэйшье үбэлжэлгын үедэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Победа», Улаан-Үдын управлениин Ивалгын туршалгын ажахы болон бусадшье колхоз, совхозуудта һаамхай үнеэдтэ, шахамал малай үбһэ тэжээлдэ мочевинэ холёод эдюулжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Жэшээнь, Ивалгын ажахыда шахамал хашараг бүхэндэ 75 грамм мочевинэ эдюулхэдэнь, малнуудынь шэгнүүрээ сүүдхэдээ 1000 грамм хүрэтэр нэмээгээ. Тайлбарилбал, мал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 1 килограммаар нэмээхэдээ урдань 9 тэжээлэй единицэ гаргадаг һаа, мүнөө ойродоол 7,95 тэжээлэй единицэ гаргаа. Мүн һаалиин үнеэдтэ 1 килограмм мочевинэ эдюулхэдэнь 6—8 литр һүн нэмэжэ һаагдаа.

1 ТОННО ДРОЖЖО—7 ТОННО ТЭЖЭЭЛ АЛМАНА

Гэхэтэй хамта зарим ажахынууд мочевинэ худалдажа абаһан аад, тэрэнээ малдаа эдюулжэ шадангүй, миин хэбтүүлжэ һалгаадаг байһаниинь гэмшэлтэй. Саашадаа мочевинын бүри ехээр үгтэдэг болохо байһаниие хараада абан, тэрэниие малда зүбөөр, ашаг шэмэ үгэхөөр эдюулхын тула һаалишад, малшадые һургаха шухала.

Зарим газарта силос, һолоомо, жом гэхэ мэтэ тэжээлдэ аммиагай уһа сүршөөд малда эдюулхэдэ шанарынь баһал эрид һайжардаг. Тэрэшэлэн химиин бусадшье зүйлнүүдые (микробно белок, тэжээлэй дрожжо, аминокислота, элдэб янзын витамин, микро-зүйлнүүд, антибиотигууд болон биостимуляторнууд) мал ажалда ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ болохо байна. Илангаяа аминокислота гээшэ гахай, шубуудай тэжээлдэ холижо эдюулхэдэ, юугээршье жэшэшэгүй һайн гэжэ элирэнхэй. Тэрэниие гахай, шубуудта зүбөөр эдюулээд байбал, ашаг шэмэнь 25 процент хүрэтэр дээшэлхэ, тэжээлшье һураггүй бага гаргашалагдаха зэргэтэй. Мүнөө манай химиин промышленность тиимэ синтетическэ тусгаар аминокислота ехээр гаргадаг болоо. Аминокислота гэдэгые гахай, шубуудта зүбөөр эдюулхэ, ямар тэжээлтэй холихо тушаа республика дотороо туршалгын хүдэлмэри хэжэ эхилхэ ёһотойбди.

Орон доторнай һүүлэй жэлнүүдтэ целлюлозно-саарһанай, гидролизна болон спиртын промышленность тэжээлэй дрожжо (эһээбэри) ехээр гаргадаг болонхой. Тэрэнэй аша үрэншье тон ехэ. Жэшээнь, адууһа малда 1 тонно дрожжо эдюулээд байхада, 7 тонно хүрэтэр талха таряанай зүйл алмагдаха ушартай. Илангаяа тэрэниие гахай, тугал, буруу, хурьгад, шубуудта эдюулхэдэ һайн. Тиимэ тэжээл бүри элбэг болгохын тула Улаан-Үдын архи нэрэдэг заводто, мүн саашадаа Сэлэнгын целлюлозно-саарһанай комбинадта үйлэдбэриин үлэгдэл хэрэглэжэ, дрожжо улам ехээр гаргаха тушаа эртээнһээ анхарал табиха шухала.

МИКРО-ЗҮЙЛНҮҮД МАЛДА ТОН АШАГТАЙ

Советскэ биологиин, химиин эрдэм ехэхэн нээлтэ хэжэ, мал шахаха, түлжүүлхэдэ айхабтар туһатай антибиотигууд болон биостимуляторнууд гэхэ мэтые бии болгоо. Антибиотигууд малай бэедэ аргагүй һайн, элдэб үбшэ хамшагһаа хамгаалха, эдиһэн тэжээлыень бэедэнь зүбөөр шэнгээлгэдэг байха юм. Илангаяа тэрэниие нарай, шахамал малай тэжээлдэ холёод эдюулхэдэ, түргэн томо боложо, һайса мяхажадаг гээшэ. Тэрэшэлэн Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 10 мянган дальбараада биомицин эдюулэлсэжэ, 90 шахуу процентыень дэгжээгээ. Һүүлэй үедэ хаа хаанагүй биостимулятор гэхэ гү, али үрэ дүн туйлагдана. Тиимэ диэтилстилбестрол, гексострол, октэстрол гэжэ эмүүдээр шахамал мал таридаг боложо, һайн эмээр тарихада, юрын тэжээл дээрэ байһанда орходоо мал бүхэн шэгнүүрээ 15—20 процентээр ехэ нэмээжэ, үбһэ тэжээлэйнь гаргаша 10—13 процентээр бага боложо үгэдэг.

Гадна малай тэжээлдэ микро-зүйлнүүдые болон витамин нэмэжэ эдюулбэл, хурьга, тугал, поршоонхо һайнаар түлжэдэг, үбшэлхэ, гарзалхань һураггүй хомор болодог. Мүн республикын ажахынуудта гидропонно аргаар ногоо ургуулжа, нарай мал, шубуудта үгэдэг болоод, муу бэшэ үрэ дүн туйлагдана. Мүнөө Буряадай научно-шэнжэлэлгын болон хүдөө ажахын институдуудай эрдэмтэд, мэргэжэлтэд адууһа малай тэжээлдэ микроэлемент хэрэглэхэ тушаа шэнжэлгын ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. Тэрэнэй үндэһөөр манай эндэ үбһэ тэжээл, уһанда, хээрыншье хагда ногоондо иодой дабһан, зэд, түмэр, марганцын зүйлнүүд дутана гэжэ элирүүлэгдээ. Тиимэһээ малай тэжээлдэ дээрэ дурсагдагша зүйлнүүдые нэмэжэ эдюулхэ тушаа горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

ХИМИ МАЛ АЖАЛ ХОЕР БҮХӨӨР НҮХЭСЭХЭ

Арба-хорин жэлэй саада тээ эдэ бүхы зүйлнүүд тухай малша зон дуулаашьегүй ябаа бшуу. Харин мүнөө химиин промышленностиин ехээр хүгжөөгдэжэ байһанай ашаар малай тэжээлдэ оруулха эдэ бүгэдэ зүйлнүүд малшадта ёһотойл туһалагшань болоод байна ха юм. Саашадаа хими мал ажал хоёрнай бүри таһаршагүй нягта холбоотой болохонь. Химиин ашаар лэ колхоз, совхозууднай гаргаша багатайгаар һү, мяха, нооһо, үндэгэ болон бусад продукци элбэг ехээр абаха аргатай болохо байна.

Саашадаа мал ажалда химиин зүйлнүүдэй улам ехээр хэрэглэгдэдэг болохо бүри хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, научна хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ эрид дээшэлхэ. Илангаяа мочевинэ болон химическэ бусад зүйлнүүдые малда хайшан гэжэ, ямар гуримаар эдюулхэ, яажа хадагалха тухай үшөө һайнаар шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй. Тэдэниие малай тэжээлдэ холихо хүдэлмэри оньһожоруулха шухала. Мүн энээндэ малшадые һургажа, тэдэнэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ зэргэтэйбди.

Б. САМПИЛОВ,
хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Кабанскын үйлэдбэриин управлениин Шергинскэ совхозой главна агроном Т. Ф. ДУБКОВА.**
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ДОННИК ТАРИХАДА АШАГТАЙ

ЭНЭ ДҮРШЭЛТЭЙ ТАНИЛСЫТ!

ОРОНОЙНГОО хүдөө ажахые эрид хүгжөөхын тула партимнай удаа дараалуулан шухала хэмжээнүүдые бэелүүлнэ. Химиин промышленностиин туйлалтануудые хүдөө ажахыда үргэнөөр хэрэглэжэ, арадай байдал улам һайжаруулха тушаа КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ һая үргэнөөр хэлсэгдэбэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, малай тэжээл элбэгжүүлхэ зорилгоор донник яажа тариһан тухайдаа хэлэхэ һанаатайб.

Байгалай нюруугай дээшэлжэ, Сэлэнгэ мүрэнэй адагтахи жэжэхэн аралнуудай уһанда булагдаһанай һүүлээр манай Шергинскэ совхоз ойродоо 1252 га сабшалантай үлэһэн юм. Эндэһээ бүхы хэрэгтэй бүдүүн тэжээлэй 15 процентынь абтадаг байгаа. 13181 гектар хахалагдадаг газарраймнай гурбанай нэгэ хубинь хадалиг, ой модонһоо сэбэрлэгдэһэн, элһэлиг, шабаргай, үрэжэл багатай һэн. Һүүлэй жэлнүүдтэ наарлагдаһан газарһаашье га бүхэнэй 5—6 центнерһээ дээшэ бэшэ ургаса хуряагдадаг байһан. Паарлан хахалһан жэлдэ һалхинда, уһанда дайрагдажа, газарай хүрьһэн гэмтэдэг, муудадаг. Энэ ушарта хоёр жэлэй донник таарамжатай гэжэ хэлсэгдээ бэлэй. Юуб гэхэдэ, донник дунда зэргын үрэжэлтэ хүрьһэтэй газарта хамаагүй ургадаг. Тиигээдшье элһэлиг хүрьһые үрэжэлтэй болгохын тула энэ ургамал үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Бодото дээрэнь туршажа үзэхэ гэжэ шиидээд, 1961 ондо түрүүшынхеэ багахан газарта, 35 гектарта донник таригдаа һэн. **1962 ондо ургасыень хуряажа абаһанай һүүлээр, намар эртүүр тэрэ газарынь хахалагдаһан юм. Удаалуулан, 1963 ондо эндээ шэниисэ тарихадамнай, га бүхэнэй 18,6 центнер ургаса абтаа.**

1963 ондо 460 гектар хадалиг газарта донник таригдадаг болоһон. Тиихэдээ донник шэниисэтэй холигдодог. Шэниисэ тариха нормые багадхангүйгөөр, га бүхэндэ 15—18 килограмм, доннигой үрэһэнэй тарилгын шанарай бага һаа—20 килограммда хүргэдэгбди. Гектар бүридэ 2—2,2 центнер болохоор шэниисэ холижо, хэрээһэлүүлэн таринабди. 4—5 сантиметр гүнзэгыдэ шэниисын үрэһэн хаягдана. Тариһанайнгаа һүүлээр хүндэ балуураар газараа заабол нягтаруулан даруулдаг, үгы һаа, сеялкын хойноһоо модон балуур шагтагалдагбди.

1964 ондо хуряахаар 783 гектар донник, тэрэ тоодо шэниисэ хаяһан газарта обёостой холижо, 300 гаран гектарта таригдаһан байна. **Донник түрүүшынгээ жэлдэ суг таригдаһан ургамалдаа угаа туһатай,** азот бэедээ шэнгээн суглуулдаг. Орооһото ургамал хуряахада хадагдаһан доннигой эшэ набша һолоомо шанартай болодог. Тиигээд **хоёрдохи жэлдэнь доннигые сабшажа малда эдюулхэдэ, силослэхэдэ болохо. Мүн донник тариһан газартаа мал адуулхадашье хамаагүй.**

Нёдондо таригдаһан донник яагаашьегүй үбэлжөө һэн. Үрэһыень абахаяа зорюута орхигдоһон газарта **шара доннигой үндэрынь 2,5 метр, сагаан доннигойхи гурба, гурба метрһээ үлүү болоһон юм.**

Сагаан донник ногоон тэжээл ехээр үгэдэг, зүгөөр шара доннигһоо һүүлдэ эдеэшэдэг. Июниин 25-най үеэр силослэхын тула сабшажа абахаар боложо, эдеэшэжэ байхадань, шара доннигой үндэрынь 75—85 сантиметр, сагаанайхи—1-1,1 метр болодог.

Совхозой гурбадахи отделениин гурбадахи бригадада (бригадирынь И. П. Ерофеевский) 63 гектарай ургасые хоёр дахин хуряажа, һайн шанартай 1900 центнер үбһэ энэ жэлдэ абаһан байна. Ингэжэ гектарай 30 гаран центнер хуряагдаһан болоно. Мүн энэ отделениин хоёрдохи бригадынхид 21 гектарай га бүриһөө түрүүшынхеэ сабшахадаа, 17 центнер үбһэ, хоёрдохёо—га бүхэнэй 80 центнер силос болохо ногоо хуряаһан.

1963 ондо бүхыдөө 4000 центнер донник совхоздомнай сабшагдажа абтаһан, 16800 центнер силос доннигоор даргадаһан байна. Гадна донник тариһан 30 га газарта хабарһаа хойшо намар хүрэтэр **мал** адуулагдаа. 124 гектарай ургасые үрэһэ хүрэнгэ **болгохоор** хуряагдаа.

Сабшажа бэлэдхэгдэһэн доннигые, иимэ ургамалаар даргадаһан силосые бүхы түрэлэй мал дуратайгаар эдидэг. Манай совхоздо доннигоор гурил хэжэ, гол түлэб гахайда эдюулдэг заншалтай.

Саашадаа 1000—1100 гектарта донник таридаг болохоор хараалнабди. Гэхэ зуура доннигой ургасые түрүүн сабшажа силос болгонобди. Энэ ушарта угаа эртэ, июниин хуушаар, силос даража эхилхэ арга олдоно. Таряа хуряалгыншье болоходо машина дуталдахагүй бшуу. Хойто жэлэй хабарай тарилгын үедэ, доннигой хоёрдохи жэлээ ургахада, нэгэ гү, али хоёр дахин лэ хүндэ борнойгоор борнойлхо хэрэгтэй.

Манай хэды жэлэй дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, илангаяа үрэжэл багатай газарта донник тарихада ашатай һайн. Малай эрхим тэжээл болодог, газарай хүрьһэ һайжаруулдаг энэ ургамалые республикын ажахынуудта таридаг болоо һаа таарамжатай гэжэ һанагдана.

Т. Дубкова,
Шэргинскэ совхозой главна агроном.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной январиин 3.

ЗОРИҺОНДО ХҮРЭХЭ—ЗОЛ

Декабриин эхеэр һэн. Хүйтэнэй амисхал үшөө шангараагүй байба. Газаа һалхигүй, замхуу дулааншаг хэбэртэй. Һаруул уужам цехэйнгээ сонхоор Валя газаашаа хаража, хажуудахи нүхэр басагандаа хандан:

— Шура, мүнөөдэр ажалнай урагшатай, хүхюутэй байгдана. Сүлөөтэй һаашни оперо, баледэй теарта ошожо, «Травиата» гэһэн оперо шагнахамнай гү?

— Болохол даа, болохол. Ошоё эрхэ бэшэ. Шимни ёһотойл юумэ дурадхаба бэшэ гүш,—гээд Александра Коротова Валядаа хүхюу баяртайгаар харюусана.

Уданшьегүй оньһото олон станогуудай жэнгинэхэ абяан замхажа, хоёр халаанай һэлгэсэлдэхэ забһар соносхогдоно. Уданшьегүй сэмбэ нэхэдэг цехэй ажалай түрүүшын халаанай дүн согсологдожо, үрэ дүнгүүдэй самбарта бэшэгдэнэ. «Сэмбэ нэхэгшэ Войлокова Валентина Илларионовна халаанайнгаа даабариие 110,5 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци гаргаба»—гэһэн соносхол тунхалагдана. Тэрэ самбарта бэшэгдэһэниие саашадань шэртэн харахадамнай халаанайнгаа нормые Валентина Войлоковаһаа дээшэ дүүргэһэн нэгэшье хүнэй нэрэ харагданагүй. Суута нэхэгшэтэй сугтаа ажалладаг А. П. Коротова, А. Л. Попова, М. Н. Нестерова болон бусад нүхэдынь тэрэ үдэр даабаряа 107—108 процент дүүргэһэн байба.

— Манай цехтэ хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд ажалладаг юм. Бэрхэшье зон олон гээшэ. Гэбэшье Валентина Илларионовна үнэхөөрөөл замайлнай залуушадай нэгэн болонхой, эрхим бүд нэхэгшэ гэжэ суурхаха ёһоороол суурхажа ябана,—гээд, цехэй начальник Виталий Иванович Шиганов Валиин хажууда ерэжэ, амжалтаарнь амаршалха зуураа, манда хэлээ һэн.

«Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэһэн сэсэн мэргэн үгэнүүд арад зоной дунда урда сагһаа хэлсэгдэдэг гээшэ. Энэ миил үндэһэ һууригүй, һанаанһаа абтаһан үгэнүүд бэшэ юм. Энэниие Валиин ажабайдал, ажаһуудалһаа элитээр хаража болохо. Валентина Войлокова бүри багахан, арбаад наһатайһаа эхилжэ ажал хэхэ дуратай, али юумэндэ һүбэлгэн, гартаа дүйтэй байһан юм гэлсэдэг.

— Арай гэжэ арба гаража ябахадаа эжыгээ дахажа ажалдань ошолсоод, туһалалсагша һэм,—гээд, хорёод жэлэй саада тээ үнгэрһэн сагые Валентина һанажа хөөрэнэ. Тэрэ үедэ Валиин эжы мүнөөнэй нарин сэмбын фабрикын һууринда байһан ванно-прачечна комбинадта ажалладаг юм һэн ха.

Мүнөө Валентина Войлокова нарин сэмбын фабрикада сэмбэ нэхэгшээр арба гаран жэлэй туршада ажаллана. Энэ хугасаа соо хэды олон бэрхэшээлнүүдтэй ушаржа, тэрээнээ зоримгойгоор дабажа гараһан байна.

Энээн тушаагаа «ажал гээшэмнай миил өөрөө бүтэшэдэг бэшэ. Шадаха, ядаха, тухашарха, зобохо ушарнууд нилээд байха даа» гээд Валентина Илларионовна хөөрэнэ.

Валентина Илларионовна һүүлэй хоёр жэлэй туршада һара бүриингөө даалгабари 110—112 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци үгэнэ. Тиихэдэ тэрэ нёдондо жэл түсэбһөө гадуур 600 гаран метр эрхим шанартай сэмбэ нэхэһэн байбал, байгша оной туршада түсэбһөө гадуур 650 гаран метр эрхим шанартай сэмбэ нэхэжэ гарганхай. Залуу басаганай мэргэжэл шадабари улам дээшэлнэ. Хоёр жэлэй саада тээ Валя сэмбэ нэхэдэг механическа нэгэ станок дээрэ ажалладаг байбал, мүнөө тиимэ хоёр станогто хүдэлнэ.

Оролдожол ажаллаа һаа, амжалта туйлагдаха ёһотой бшуу. Энээниие Валентина Илларионовна гүнзэгыгөөр ойлгожо абанхай. Энээнэй урда тээхэнэ тэрээнтэй нэгэ иимэ ушар тохёолдоо юм. Гурбан жэлэй туршада нэхэгшээр ажаллажа байхадань, сэмбэ нэхэдэг хуушанай станогууд шэнэ станогуудаар һэлгэгдэбэ. Тиихэдэ халаанайнгаа нормые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг болоһон Валя тэрэ шэнэ станогоор нэгэтэшье ядарангүй сэмбэ нэхэхэб гэжэ бэедээ ехээр найдаад, техническэ минимумэй курсада һаналаа табингүй, хэшээлдэнь дуратайдаа ошодог, дурагүйдөө үлэшэдэг һэн. Теэд энэ алдуунь миил үнгэрөөгүй. Шэнэ станогой эрьесэньшье хурдан, нэхэсэньшье нэгэ бага ондоохоноо, шанарыньшье дээшэ байба. Гайхалтай түргэнөөр хүдэлжэ байһан станогынь нэгэтэ тар-түр гээд зогсожо, хэдэн арбаад метр нарин сэмбэ голодоһон болохоор захалба. Тухашарһан Валя оньһото станогоо даб гээд зогсоожошье үрдибэгүй. Залуу басаганай нюдөөрөө уһа дүүргээд, хүлэршөөд носолдожо байхыень обёорһон Александра Георгиевна Коротова хажуудань ерэжэ, тэрээндэ туһалалсаа һэн. Һүүлэрнь Александра Георгиевна хани нүхэртөө хандажа, иимэ шүүмжэлэл хэһэн байгаа.

Тэрэ сагһаа хойшо ехэхэн сагай үнгэрбэшье, Валентина Илларионовна эгэшэ нүхэрэйнгөө хэлэһэниие мүнөөшье мартангүй, хүндэтэй дээрэ тооложо ябадаг. Фабрика дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан али нэгэн хэмжээ ябуулгануудай эхилхэдэ тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, хүсэндэнь хүргэлсэхын түлөө оролдодог болонхой. Валя мүнөө заочноор Москвагай текстильнэ техникумэй гурбадахи курсада һуралсана. Энээнэй хажуугаар элдэбын техническэ журнал, газетэнүүдые уншана. Мүн фабрика дээрэ үнгэргэгдэдэг теоретическэ конференци, үйлэдбэриин зүблөөнүүдтэ хабаадалсана.

Республикымнай түрүүшын коммунис ажалай предприяти—Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын суута хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник Валентина Илларионовна Войлокова гансашье сэмбын фабрикада бэшэ, мүн манай республикын ажалшадай дунда алдар суутай болонхой. Энэ сэмбэшэн тухай фабрикын главна инженер М. Ф. Завгородняя иигэжэ хөөрэнэ:

— Валентина Войлокова манай фабрикын алдар солотой сэмбэшэдэй нэгэниинь. Тэрэ мүнөө гайхалтай һайнаар ажаллана. Ажалайнгаа бүтээсые 1966 ондо туйлагдаха хэмжээндэ хүргэнхэй. Байгша ондо тэрэнэй түсэбһөө гадуур нэхэжэ гаргаһан сэмбээр хоёр зуун хорёод костюм оёходо хүрэхэ юм. Иимэ ехэ амжалта туйлаһан сэмбэшэд үшөөл үсөөн.

...Валентина Илларионовнатай ажал тухайнь тодорхойгоор хөөрэлдэһөөр байтарнай үбэлэй үдэшын наран орохо болобо. Өөрыень һэлгэһэн сэмбэ нэхэгшэ Анна Лукинична Поповагай хажууда Валя ерэжэ:

— Зай, Аня, баяртай, халаандаа һайнаар ажаллаарай, бишни «Травиата» гэжэ оперо шагнахаяа театр ошохом,—гээд гаража ошоно. Коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха гээшэмнай иимэл һайхан, гоё ха юм.

Д. Шагдуров.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Бани бариха гэһэн аад...

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой дүрбэдэхи бригадын Харгааһата нютагта 80 гаран үрхэтэ айл ажаһуудаг юм. Тэдэнэр тусхай воскреснигүүдые эмхидхэжэ, баниин модо бэлэдхэхэ шиидхэбэри абаа һэн. Теэдшье 40 гаран комсомолшууд, залуушуул воскреснигтэ гаража. 200 гаран модо отолоо, оруулаа. Мүнөө болоод байхада, энэ бэлэдхэгдэһэн модоньшье «хиидээд», абтаһан шиидхэбэришье огто мартагдашоо.

Залуушуулнай эхилһэн юумэеэ эсэстэнь хүрэтэр бүтээдэг болог лэ. Эгээл энээн тушаа колхозоймнай бригадын хүтэлбэрилэгшэд баһал оролдохо, туһалха байгаа бэшэ гү?

Д. Бадмаев.

Монгол хүбүүнэй ород эхэ

Эдэнэр: монгол хүбүүн—Үвгэн-Бүргэд Соболев, ород эмэгтэй абагай — Любовь Сергеевна Соболева 18 жэл үнгэрһэн хойно дахинаа уулзаба. Залуухан монгол хүбүүн:

— Мама! — гэһэн үгөөр уулзалгаяа эхилээ.

...1945 ондо иимэ ушарал болоо юм. Забхан аймагай Отгон сомоной уулархаг нэгэ нютагта аюулта хамшаг — тарбаган тахал болоһон байгаа. Тарбаган тахалтай тэмсэхын тула эндэ ерэһэн бүлэг мэргэжэлтэдые врач Любовь Сергеевна Соболева толгойлжо ябаһан юм. Теэд аюулта тахалда нэрбэгдэһэн айл айлаараа үхэжэ хосорбо. Харин гурба наһатай ганса хүбүүхэй амиды үлөө. Тэрэшье үхибүүндэ тарбаган тахал халдаһан байжа магад, яажа мэдэхэб? Яаха гээшэб? Энэрхы сэдьхэлэй гүн гүнзэгыһөө гараһан зоримгой шиидхэбэри абтаба: тэрэ заахан монгол хүбүүе урдань үзэгдөөгүй, огто танил бэшэ ород эмэгтэй абаад карантинда оробо.

Юһэн хоногой туршада Л. С. Соболева бишыхан хүбүүнэй ами наһа абархын түлөө тэмсээд, илажа гараа. «Ород врач Соболева өөрынгөө ами наһа хайрлангүй оролдожо, монгол хүүхэнэй ами абарба» гэһэн сэдьхэл доһолгомо, шэхэнэй шэмэг, сээжын баяр айлһаа айлда, хотонһоо хотондо хурдан мориной гүйдэлөөр тараһан юм. Энэнь арад зоной бодото баяр, жабахаланта найр болоһон байгаа. Аймагай түбтэ зарлагдаһан митингдэ сугларагшад Л. С. Соболевае амаршалан, баяр баясхалан хүргөө бэлэй.

Мэнэ һаяхан, декабриин 27-ной үдэр, шэнэ жэлэй урда тээхэнэ Любовь Сергеевна Соболева Москвагай Университетскэ проспектдэхи өөрынгөө байрын үүдэ сэлин, аһан хайрата анда хүбүүгээ хүндэтэйгөөр угтаба. Үвгэн-Бүргэд Монголой ёһо заншал баримталан, билтарма дүүрэн һүтэй мүнгэн аяга торгон хадаг дээрэ барижа эхээ мэндэшэлэн золгоо. Мүнгэн аяга дээрэнь: «Хайрата эхэ Соболевада. Хүү Соболевһоо» гэһэн һылэмэл гаршаг монголоор бэшэгдэнхэй. Энэ хүбүүн Л. С. Соболевада МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалай үмнэһөө үнэн зүрхэнэй халуун баяр дэбжүүлэн хүргэбэ. Үвгэн-Бүргэд 18 жэлдэ өөрын нютагай Чаргаа, Мажигсүрэн гэгшэдтэ үргэмжэлэгдэн хүмүүжээ. Тиигэбэшье абаһан эмэгтэйн нэрээр нэрлүүлэн — Соболев гэжэ алдаршаа.

Мүнөө энэ хүбүүн—Монголой хүдөө ажахын институдай ветеринарна факультедэй гурбадахи курсын студент. Үргэһэн эхэ эсэгэ хоёрынь хүбүүнэйнгээ ами абарһан совет эхэнэрэй габьяа тухай тэрэнэй томохон болоһон хойно хэлэжэ үгөө. Хүбүүн бэшэг захяа ябуулжа, хэзээ нэгэ уулзахые хүсэн домогложо ябаба. Теэд үни удаан хүлеэһэн үдэрынь үлзы ёһоор бүрилдэлэй.

— Би өөрынгөө хэһэн үйлэ хэрэгые гарамгай габьяа гэжэ тоолоногүйб, — гээд, Любовь Сергеевна ТАСС-ай корреспондентнэртэ хөөрэнэ. — Энэ хадаа минии үүргэ, врачай үүргэ, совет хүнэй үүргэ мүн байгаа. Харин би тэрэ үүргэеэ дүүргэээб.

Врач Л. С. Соболева гурбан жэл соо Монгол орондо ажаллаһан юм. Шэн габьяата ажалайнь түлөө Монголой Арадай Республикын правительство тэрэниие «Алтан гадаһан» орденоор шагнаһан байна.

Мүнөө Любовь Сергеевна 71 наһатай. Хүндэтэ амаралтадаа гаража, аша үринэрөөрөө хүреэлэгдэн, ямбатай, жаргалтай һууна.

В. Дмитриев,
А. Денисович.
ТАСС-ай корр.
Москва, декабриин 27.

Кубаниин таряашадта

КРАСНОДАР, (ТАСС). 1964 ондо Кубаниин таряашад 200—250 миллион пүүд ороһо гурандөө тушааха юм. Партиин Краснодарай хүдөөгэй крайкомой пленум дээрэ тэдэнэр шэнэ уялга абаба.

Кубаниинхид КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар угтан абажа, долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ баян ургаса хуряажа абахын түлөө бүхы шадалаараа оролдожо байна. Усть-лабинхидай мүрысөөн хизаарай колхоз, совхозуудта үргэнөөр дэлгэрнэ.

ЗУРАГЛАЛ

ЭСХЭГШЭ

Гутал хубсаһан гээд хошоо холбоо, хурдан жороо хоёр үгэ манай бэшэмэлшье, яряанайшье хэлэндэ яашагүй оло дахин дайралдадаг. Теэд энэ гутал гэдэгые—үбэл, зунай сагта үмдэхэ шухала хубсаһые—урдандаа хүгшэд, бэреэдүүднай үбэлэй һүниин утада өөхэн дэнгэй бүрэлзөөн доро хэды оёжо тухашардаг һэм бэ! Мүнөө тиимэрхүү юумэн олдохонь шухаг зүйл болошоо. Бултааран лэ оёмол бэлэн сабхи, ботинка гү, али дарамал эшэгы валенка үмдөөд гэшхэлэлдэнэ хаямбибди. Ябгалха дуратай гү, али ябагаар ябажа ажалладаг хүнүүдэй, арба наһатай аляа шагша хүүгэдэй гуталнууд хэнэйхиһээшье түргэн элэшэдэг бэшэ аал. Тиимэшүүл жэл соогоо хэды паар гутал һалгана хаб. Энэмнайшье бүридхэлдэ абтана ёһотой... Теэд маанадай иигэжэ үмдэдэг, элээдэг гуталнууд хаанаһаа магазинда орожо ерэнэб?

Сабхи, булгайр гутал гээ һаа, халтадтаал Хяагтын фабрикаһаа бшуу даа.

Энэ предприятиин эгээл эрхим ажалшан — гутал эсхэгшэ Ульяна Васильевна Новокрещеноватай һаяшаг лэ уулзагдаа бэлэй. Тиихэдээ гутал эсхэлгын мүнөөнэй технологитой халташье танилсахын тэдысэ хараа һэмди. Ула хэхэ гэжэ тусхай эдеэшүүлэгдэһэн, дарагар зузаан гү, али дабһа, дабирхайн үнэр хангал шэнгэһэн хүм булгайршье эндэ даар ябта дабхасуулан табигдаһан байба. «Энэл даа, «түүхэй» эднай»,— гээд нэгэ хүдэлмэришэниинь уужам ехэ зал соо урматай хүхюунээр заажа харуулаа.

— Новокрещенова гэнэ гүт? Эндэ, эндэ,— гээд, тэрэ хүн монсог монсог шаажан туулмагтай электрын дэнгүүдые бадаргаһан, коридор мэтэ гонзогор ута цех соогуур маанадые дахуулжа, бухы бүдүүн станогой дэргэдэ булгайр эсхэжэ байһан, нюргаар набтаршаг, 30 гаран наһатай, урин налархай эхэнэртэй танилсуулба. «Ухайш даа. Эрхим гуталшан гээшэмнай энэ бы даа», —гээд, эжэлүүдгүй баяртайгаар сэдьхэбэбди. Тэрэмнай «өөдэ нара харан-гүй», өөрсэ оролдосотойгоор хүдэлжэ байба. Танилсабашье бэзэбди. Станогой тэбхэр зөөлэн табюур дээрэ тэгнүүлжэ арһа дэлгэхэтэйгээ хамта, ута түмэр барюул угзараадхина. Тиихэдэнь гутал, сабхиин һайхан зуузай, һүеы, ула, түрии хэбтэ сохюулһан мэтээр тэбхышэтэр отологдон гаража, булад оньһоной хоншоор хажуу тээшээ хабатай түргэн зайлаад орхино. (Энэмнай урдандаа хэды ехэ саг барадаг байгааб!)

Нүхэр Новокрещеновагай нам даамайгааршье һаа, абааштай шадамараар хүдэлдэгынь абһаар лэ мэдэгдээдхинэ. Заашье һандагай һүүхэ болонгүй, хүдэлжэл байхадань, хүдэр бүдүүн станок дороһоонь хүм булгайр эсхэгдээд, гаражал, гаражал байгаа һэн. Иигэжэ үдэр соогоо хэдэн зуун гутал эсхэгдэн, оёдолшодой обтой мэргэн гарта ороно бшуу!

Ульяна Васильевна ехэ даруу янзыншье һаа, тэниглэн уужам сэдьхэлтэй хүн. «Намтай уулзаха гэжэ таниие эльгээ гү, дэмы бэшэ аал даа»,—гээд, аягүйрхэһэн маягтайгаар хөөрэжэ захална.

— Амжалта яажа туйладаг гээшэбта?

— Хүдэлжэл байгшабди. Хүнһөөшье ондоо ехээр хэжэрхёоб гэжэ һанагшагүйб. Хүдэлхыемнай харанал ха юмта. Амарааб гээд станогойнгоо хажууда миин зогсохоһоо хохидолтой юумэ үгы. Юрэдөө, аргааханааршье һаа, хүдэлжэл байха хэрэгтэй юм. Заримашуулые харахада, забһар хээбди гээд һуушадаг, хэрэгтэ хэрэггүй юумэ дээрэһээ шашалдажа, хэмгүй ехээр нобшордог. Энэниие болюулха хэрэгтэй. Сагнай мүнгэнһөөшье үнэтэй. Час, минута бүхэнөө ехэ гамнажа хүдэлхэ хэрэгтэй,— гэбэ.

Тиигэжэ халта хэлэхэдэнь, хажуудахи зэргэлһэн станогто хүдэлдэг Вера Маниковская атаархангы хүхюунээр миһэлзэн, аргагүй һанаамгай байһанаа мэдүүлжэ:

— Ульяна Васильевнатай өөртэйнь хөөрэлдэнхаар намһаа ерээд өөр тухайнь һурагты. Бултыень хөөрэжэ үгэхэб,— гэбэ.

— Ажалдаа иимэ хүршэтэй байһандаа омогорходог гээшэб. Хоюулаа эсхэгшэдбди. Хамаг хэһэн юумыень үдэр бүхэндэ, час бүхэндэ үрдижэл харадагбди. Энэнь намда ехэхэн лэ һургаал болодог. Юрэдөө, хүсэжэ ядагдажал байна гээшэ. Хараатайл юумэ аад лэ, харатай оногдосогүй. Өөрөөшье хэлэжэ байна һэмнай даа,—сагаа ехээр гамнаха гэжэ. Энэнь айхабтар зүб. Одоол Ульяна Васильевнагай миин һуухые бишье харадаггүйб. Теэд өөрынь һүбэлгэн бэрхэ байлсана. Арһанайнгаа шанар айхабтар түргэн тодорхойлжо, хаанаһаань түрии, ула, һүеы гэхэ мэтын гараха байһые түр зуура шиидхэдэг, эсхэдэг. Нэгэшье голодоһо гаргадаггүй. Ямар нэгэн эди шэдиин хүсөөр хүдэлжэ байһан шэнги юумэл даа. Тиигээд лэ эсхэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэнээ анги ангяарнь илгажа ябталхадаа, угаа мэргэн, түргэн... Тиигээд зангаар һайн гээшэнь. Мүнөөшье энеэбхилһэн зандаа зогсохыень харана гүбта даа. Өөрөө амжалта туйлахын хажуугаар зон нүхэдтөө туһалхын хойноһоо саг үргэлжэ оролдожо ябадаг. Бишье хэды дахин туһалуулһан байхаб. Машина станогоо ехэ бэрхээр шудаланхай. Тэрэнэйнгээ эбдэрээ баряа һаань механигые хүлеэжэ гү, али ерүүлжэ гоёолтогүй, өөрөө заһажархидаг. Юрэдөө, ямаршье зэмэгүй, дүрбэн тэгшэ бэрхэ хүн даа. Теэд бүхы фабрика соогоо дэмы суурхаагүй ха юм,— гэбэ.

Иигэжэ хөөрэхэдэнь, бүришье эли болојо үгөө бэлэй.

Ямаршье ажалда хүдэлжэ байһан хүнэй амжалта дэбжэлтэ иигэжэ имагтал шунал оролдосын аша туһаар лэ туйлагдана ха юм даа.

Эсхэгшэшье һаа, эды ехэ хүндэтэй, билтарма дүүрэн зол жаргалтай ябана бшуу. Энэ ажалайнь эрхим жэшээ ямаршье зиндаанай хүнэй анхаралаа хандуулмаар бэшэ гү.

Гуталшье гээшэмнай хэды оньһон өөлтэ, эсхэлгэдэ орожо, түргэн сэбэрээр бүтэдэг болобошье, баһал үүсхэл оролдосын хүсөөр лэ фабрикаһаа гаража ерэдэг юм байна гэжэ тиихэдэ ойлгоо һэм.

Р. ХАЛЗАНОВ.

РАССКАЗ — Б. МУНГОНОВ

ДАРХИТА НУУРАЙ ЭЗЭН

Бага балшар наһанайм хамагай һайхан, хашал зоборигүй үдэрнүүд эгээл тэрэ гээшэ һэн ха. Баабай одоолшье хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, шэб шэнэхэн буу абажа үгөөл даа—арбан зургаадахи калибрай, нугардаг буу. Тэрэ гэһэнһээ хойшо оройдоо амар заяа үзэхээ болишоо һэм. Арайхан гэжэ хабарай ерэхые хүлеэгээд, нуур талаан, намаг налхи, гол горхо эсэтэрээ зайжа, шубуу шонхор мянга түмөөрнь үргөөдэг, олон һомоёо хии тала руу буудажа һалгаадаг болобоб. Тииһээр байтараа үсэд нэтэрүүмнишье диилэжэ бэшэл даа, мухар талааншье дайраа бэшэ, харин манай хүршэ Балжима хээтэйн туһаламжаар Улаан-Элһэтын нуурһаа түрүүшынгээ нугаһа алажа, нэгэ бага һанаагаа амараа бэлэйб. Балжима хээтэй—Баярта ахайн һамган—үглөөгүүр эртэ манайда орожо ерээд, тэрэ нуурта үй түмэн нугаһан һууна гэжэ дуулгаа ха юм. Һүүлдэнь Балжима хээтэй нугаһанайимни мяханһаа эдилсэжэ һуухадаа, намайгаа тэнгэридэ хүрэтэр магтана, лаас-лаас байса томо томоор энеэжэ байгаад хөөрэнэ даа:

— Доржи, бэрхэл хүбүүн байнаш даа, һаа-һаа.. Минии хэлээшээр нугаһа баряадхёо хаямши... Түрүүшынгээ нугаһа барибаш. Саашадаа олон нугаһа барихаш даа, суутай бэрхэ ангуушан болохош, мэдэжэл байнаб, һаа-һаа... Хэн юун бэ, хэн юун болохоб гэжэ хүниие хараһаар мэдээдхигшэ би-э, һаа-һаа... Юрэдөө, миниингээ, хэлээшые һанажал ябаарай. Ехэ хүн болохош, ехэ ангуушан болохош. Шуран бэрхыешни, үсэд нэтэрүүешни харахадаа, гансата мэдээдхёо һэм, һаа-һаа... Зүгөөр, Доржи, нэгэл юумэ ойлгод гэжэ ябаарай...—Балжима хээтэй мяхалиг тарган нюурайнгаа урда долёобор хургаяа ёдойлгожо, урагшаа үгсыгөөд, шииганаһан хоолойгоор шэбэнэн дуугарба.—Доржи аа, ойн нуурнууд худар бү ошоорой, зүү. Тад бү ошоорой, дүтэшье бү ошоорой...

Иигэжэ хэлэхэдэнь, урдаһаань гайхангяар харабаб:

— Юундэб даа? Юундэ тиишэ ошожо болохогүй юм, Балжима хээтэй?

—Доржи аа, ойлгоошн даа,—Балжима хээтэй нюдөө бэлтылгэн, бүри аргааханаар шэбэнэбэ.—Тэндэшни нэгэ... нуур бии... Аймшагтай нуур... Эзэтэй нуур... Дархита гэжэ нэрэтэй... Эжышни шамдаа хэлээгүй юм гү? Ээ гэжэ хари!.. Юундэ мүнөө хүрэтэрөө хэлээгүй байгаа юм, бурхан заяан зайлуул! Юуншье гэһэн һанаа амар һамган агшаб даа!.. Үхибүүнһээ байха ехэшье хүниие тиишэ эльгээжэ болохогүй юм шуу. Тэрэ нуурта дүтэшье бү ошо гэжэ Баяртадаашье хэлээ, хорёо һэм. Иимэл гээшэ. Тиигэжэ ойлгооройлши, муха. Минии хэлэхые ойлгоно гүш даа, юрэдөө, али үгы гү?..

—Үгы,—гэжэ би һанаа амарханаар харюусабаб.

—Эжыһээ гү, баабайһаа һураарай. Тэдэшни ойлгуулхал байха, һур жолоогоор...

—Үгы даа, һурахагүйб. Та өөрөө хөөрэжэ үгыт даа, зай гү?—гэжэ Балжима хээтэйе аргадабаб.—Ямар тиимэ нуур юм? Яахадаа тэрээнһээ хүнүүд айдаг юм?

— Яаһаншье ойлгосогүй үхибүүн гээшэбши даа! Ээзэтэй нуур гэжэ шамда хэлэжэл һуунаб.

—Теэд яагааб? Хари, айхамни гээбы!—гэжэ би Балжима хээтэйе бүри гааруулнаб.

—Үбэштэйрөө гүш? Юу хэлэнэ гээшэбши! Юрэдөө, юу хэлэнэ гээшэбши?—гэжэ Балжима хээтэй урдаһаамни нюдөө бэлтылгээд, хоёр гараараа тархяа хабшан гэмэршэбэ.—Эхэ, эсэгыншни ерэхэдэ хэлэхэб? Һур бүһөөр гүбэрюу болотор орёолгоходонь яагшал аабши...

—Зай, болёоб, болёоб. Зүгөөр тэрээхэн нуур тухайгаа хөөрэжэл үгэгты...

—Тиигэхэл болобо аабзаб... Гэлтэй хари, хөөрэхэншье аймшагтай юм. Гэнтэ тэрэ.. ээзэниинь дуулаг даа... Хосорхолби!.. Ай бурхан заяан зайлуулаг!..

—Оройдоо ойлгоногүйлби. Зохидоор хөөрыт даа, Балжима хээтэй,—гэжэ тэсэхээ болиходоо гүйба бшууб.

—Ыы-ы, ямар ойлгосогүй хүн байдаг юм!—гэжэ Балжима хээтэй шүдөө үбдэһэн мэтэ ёолобо. —Тугаарһаа хойшо шамда хөөрэжэл һуунаб: Дархитын нуурта бузархан муухай, могой һүүлтэй хорхой бии: һүниин тэн боломсоор тэрэшни уһанай оёорһоо гараад, дүрэнхэй хара орбон нүүлэ унаад, нуур дээгүүр удаахан тамардаг; уһанай шалшаганаха яаханшье дуулдадаггүй—тиимэ аалиханаар, оройдоо шэмээгүйгөөр тамардаг байнабши бы даа. Тиигээд огторгойһоо олон түмэн одо мүшэдэй уһан дээрэ унаһандал, ямар бэ даа ялалзаһан ногоон үнгөөр миралзажа, һолонготожо ябадаг юм байна. Гэбэшье заримандаа могойлиг һүүлээ булангиртай уһанда гү, али үжэнхэй шара замагта зайлахадань, хаа-яахан уһан паал-саал гэн салгидашадаг, ожорһо ногоон ямар нэгэн һалхи хуйда дайрагдаһан мэтэ мушхаран хүдэлшэдэг, нуурай нэгэ захаһаа нүгөөдэ заха хүрэтэр долгинууд эбхэрэн гүйлдэшэдэг юм ха. Аймшагтай гээшэнь тэнсэлгүй.. Тэрэл эзэниинь уһан дээгүүр тамаржа, наадажа ябанабши бы даа, ой-ёо... Би тэрэниие хараа һаа, гансата амяа хаагдаад, тэндээ тарайшаха һэм. Ыы-ы, ой-ёо-ёо!..

— Балжима хээтэй, теэд та өөрөө хараагүй хүн гүт?—гэжэ минии гэнтэ асуухада:

— А?.. Юу..—гээд, Балжима хээтэй загаһанай яһанда хахашаһандал, гансата үгэеэ таһалдуулба.—Үгы даа, би хаанаһаа харахабиб даа. Аймшагтай лэ... Хүгшэн зоной хөөрэлдэхые дуулагша һэм.

—А-а... Хүгшэн зокой...

Дархита нуурай эзэн тухай хөөрэлдөөмнай энэ тэдыгээр дүүрэбэ. Балжима хээтэйн хөөрөөшэдэ балайшье этигээгүйб. Тиигэбэшье эжы баабай хоёрһоо һураха гэжэ шиидээ һэм.

—Элдэбын юумэ хөөрэлдэгшэ. Яажа мэдэхэб даа, нээрээшье юумэ хөөрэлдэжэ болоо,—гэжэ эжы харюусаба.—Юрэдөөл, тиишэ ошожо болохогүй даа, хүбүүн...

— Һүзээгтэй хүгшэдэй зохёоһон юумэ ааб даа,—гээд, баабай гараараа занган, балайшье тоожо үгэбэгүй.—Уһа голой эзэн гэжэ оройдоошье байдаггүй юм. Хүн зониие мунхаруулха, мэхэлхын тула лама, бөөнэр тиимэ юумэ урдань хэлэдэг байгаа... Зүгөөр тэрэ нуурта айхабтар томо загаһан бии. Хоёр алдын шэнээн хүгшэн сурхай. Хаб хара болошоһон нюргатай аад, дээрээ ногоон замаг гү, али ожорһо ногоо ургашанхай...

— Баабай, ши өөрөө хараа һэн гүш?—гэжэ асуубаб. Энэ хөөрөөшэнь намайе ехэл һонирхуулаадхёо. «Одоолшье үнэншэмөөр юумэ шэхэндэмни дуулдаба хаяа».

—Хараа һэм... Ангуушад, загаһашад хараһан байха,—гээд, баабай саашань яаралгүйгөөр хөөрэбэ. —Тэрэ нуурай эрьеэр ябахада эрьень намхалзаад, айдаһа хүрэхөөр байгша. Нэгэ газарта байгаа һаашни, эрьень доошоо ороһоор ороод, дээгүүрнь үбдэгсөө уһан гарашадаг. Эрье доогуураа хүнды, хүмэгтэй юм аабза... Эрьеынь хөөбэлзээхэ намхалзахатай зэргэ дороһоонь томо гэгшын сурхай зурагад гэжэ гараад, нюдэ сабшаха зуура нуурайнгаа дундахи шара замаг соо үгы болошодог. Шэдүүлһэн шулуун шэнги хүсэд харагданшьегүй үгы болодог юм. Иимэрхүүл юумэ байха...

—Тиимэ жаахан нуур соо тиимэ томо сурхай байна гээшэ гү! Яагаад туража, хүлдэжэ үхэдэггүй юм?—гэжэ би аргагүй гайхабаб.

Ээ, тэрэшни тиимэшье зүеын нуур бэшэ даа, Доржи. Гүйхэн гэжэ һанахааршье һаа, тиимэшье гүйхэн бэшэ юм. Хоёр тохойн шэнээн гүнзэгы уһатай аад, тэды шэнээн замагтай, тиигээд оёортоо үбдэгсөө шабартай. Баруун урда үглууһаань үбэл зунгүй хүйтэн булаг гаража байдаг. Тиимэһээ үбэлдөө нуур тэрэ хажууһаа хүрэдэггүй. Сурхай яахадаа туража үхэдэггүй юм гэнэ гүш? Тиимэшье бэлээр туража үхэхэгүйл байха. Тэрэшни багахан сурхайнуудаа бүхэлеэр залгижа эдинэ ха юм. Заримандаа гэнэдэһэн нугаһаншье амандань орошодог. Бахаһаа эхилээд, элдэб янзын хорхой шумуул нуур соо барагдаха бэшэ даа. Хамаг амиды юумэн тэрэнэй аманда ороно хаям даа. Өөрыень залгиха амитан үгы—нуур соогоо хамагһаа томо, хамагһаа хүгшэн байна бшуу. Тиигээд лэ хашалгүйхэн байжал байдаг арьяатан ааб даа. Харин буудажал алаа һаа алаха юм аабза... Теэд тиигэжэшье бирагдахагүй юумэл. Олон ангуушад, загаһашад буудажа алаха гээд ядаа юм шуу. Тэрэ золигшни мэхэтэй гээшэнь аргагүй—ходо эрье дороо хэбтэнэ, тиигээд хараа бараагаа харагдангүй шахуу арилна ха юм. Иимэрхүүл юумэ байха... Теэд ши тэрээн худар бү ошоорой даа. Эрьень сула намаг налхи, намхалзажа хөөбэлзэжэ байдаг гээшэ. Юрэдөөл, аймшагтай...

Иимэнүүд юумэ дуулан гэхэдээ, тэнсэлгүй ехээр һонирхожо, тэрэ һүниндөө унтангүй шахуу хонобоб. Намаг налхяар хүреэлэгдэһэн, намхалзадаг эрьетэй ойн нуур, эрье доронь байрлаһан үзэгдөө дуулдаагүй үзэлэй томо сурхай ходо нюдэндэмни харагдаа. «Ямар һонин юм?! Балжима хээтэй, эжы, баабайнар ондо ондоогоор хэлээшье һаа, тэрэ нуур худар ошохые бултадаа хориможолно. Тэрэниие үреэһэншье нюдөөрөө хаража болохоор бэшэ, тиимэл һаа аймшагтай нуур юм гү? ..«Юрэдөөл үг-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Ажалай түрүүшүүл иигэжэ хөөрэнэ:

Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Мария РАМПИЛОВА:

— Мүнөө жэлдэ бидэнэрэй хэхэ бүтээхэ юумэн ехэ. Газар таряалангые ашаг ехэтэйгээр эдлэхэ, үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэхэ тухай партиин ЦК-гай декабриин Пленүм онсо тэмдэглээ.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ туршалта хэгдэһээр үнинэй. Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүжар ехэтэй газарые үрэжэлтэй болгохо зорилгоор хэһэн туршалтын үрэ дүн Сэлэнгын совхозой газар дээрэ шалгагдаа. Мүнөө жэлдэ энэ үрэ дүн үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэбди.

Уран зурааша Дашинима ДУГАРОВ:

Шэнэ жэлэй урдахана хүн бүхэн заатагүй хуушан жэлээ дурдадаг заншалтай. Энэньшье ойлгосотой. Яахадааб гэхэдэ, хүнэй ажабайдалай нэгэ жэл соо олон лэ юумэн болодог шуу. Үнгэрһэн 1963 ондо би Буряад оронойнгоо олон нютагаар ябааб, экскиз, этюдые олоор хээб. Жэшээлхэдэ, гайхамшаг гоё байгаалитай Түнхэндэ хэдэн һараар байрлан, элдэб зурагуудые зурааб.

Шэнэ жэлдэ Буряад оронойнгоо түрүү хүнүүд тухай ехэ хэмжээтэй, хэдэн зурагуудаа түгэсхэхэ түсэбтэйб. Саянайнгаа зурагуудые зуража үргэлжэлхэб.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой үрэмдэгшэ Прокопий ХАЛАНОВ:

Бүри залуухан байхадаа анхан заводто ерэжэ хүдэлмэрилөө һэм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 12 жэл үнгэрбэ. Хүдөөһөө ерэһэн, ямаршье мэргэжэлгүй хүбүүндэ заводой коллектив туһа хүргөөд, хүдэлмэришэн болгодоо хүлеэн абаа бэлэй.

1963 ондо электровоз, тепловоз заһабарилха шэнэ даалбари дүүргэжэ эхилбэшье, дүрбэн станок дээрэ ажаллаһаарби. Манай завод долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхые оролдоно гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Чисаанын совхозой (Хори) хонишон Мэдэгма БАЛДАНОВА:

1963 ондо хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн зорилгоё дүүргэжэ шадааб. Иимэ амжалта ямар аргаар туйлагдааб гэхэдэ, бидэнэр отараа хоёр хэһэг болгожо хубаагаад, хурьгадаа кошарно-базова аргаар, жэжэ бүлэгүүдээр байлгажа түлжүүлһэн байнабди. 300 эхэ хонин даажа, тэдэнһээ 300 хурьга түлжүүлээб.

Шэнэ жэлдэ баян дэлгэр Буряад ороной олон мянган хонишод хэлэһэндээ хүрэжэ, һаһанаа бэелүүлэг лэ гэжэ юрөөнэб. Бишье 1964 ондо 100 хонин бүриһөө адагынь 100 хурьга түлжүүлхэ зорилготойб.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ—уран зохёолшо:

Үнгэрһэн жэлдэ «Сэнхир галнуудай хойноһоо» гэһэн сатирическэ романаа бэшэжэ үргэлжэлүүлээб. Шэнэ жэлэй түрүүшын хахад соо тэрэнээ түгэсхэхэ һанаатайб.

Саашань хэлэхэдэ, январь һарын һүүл багаар «Советский писатель» хэблэлдэ Доржи Банзаров тухай номойм хоёрдохи том гарахаар хүлеэгдэнэ. Мүн Буряадай номой хэблэл «Гээгдэжэ түрэһэн милиционер» гэжэ үльгэр-памфледыем хэблэн гаргаха юм. «Торгон утаһад» гэжэ рассказуудай шэнэ ном түгэсхөөб.

ДАРХИТА НУУРАЙ ЭЭЗЭН

(Үгэсхэл. Эхэниинь 3-дахи нюурта)

...өөдэртөө заатагүй тэрэ нуурта ошохо гэжэ лаб шиидээд, үүр сайhaa абан бүхөөр унташоо hэм. Дугаржабтай сугтаа ошохо гэжэ hанан гэhээм, тэрэмни баабайтаяа Тэрэбхээн ябашаhан байгаа.

Үглөөдэр үглөөгүүрынь буугаа үргэлөөд, гэрhээ гарабаб. Ойн нуурнууд худар ошоо гэжэ гэртэхинэйнгээ hанахагүйн тулада би түрүүшээр зүүлжээ, Хулhата нуур шэглэн гэшхэлбэб. Хулhата нуур хүрэжэ ябатараа гансата урагшаа годиржо, сэб сэхэ ойн нуурнууд худар ябашоо hэм—тэдэ нуурнуудай байдаг газарыень баhа зэргэ тухайлдаг бэлэйб. Нарай дээрэхэн гараhан хойно ойн ногоон нэмэргэ доогуур шургабаб. Ишээ тиишээ хараашалан, аргаахан гэшхэлнэб. Ой модоной хангалтама hайхан үнэрые ойлгохо, набша намаагай дүмүүхэн шэбэнээе шагнаха забгүй, модоной забhар, харан, урагшаа тэгүүлнэб. «Тэрэ аймшагтай нуур мододой дундуур ялалзана аа гү?..»

Барьягар хара шэнэhэдэй хоорондуур гэнтэ уhанай сайбар сагаан нюрган ялагас гэшэбэ. Нуур! Шэмээ анир гаргангүй, әрбаад алхам урагшаа ябахадамни, хуhа, шэнэhээр худхарhан ой дууhажа, томо томо шэнэhэдээр хүреэлэгдэhэн багахан нуур залуухан нарана хурса гэрэлдэ ялбайн сайран үзэгдэбэ. Үни галабhаа хойшо нуурые тойроhон модод уhан уруугаа уна унаhаар нуураар дүүрэн дарhан нүүлэ болошонхой. Орбогор hарбагар орбонгууд уhан дороhоо бултайжа, үжэнхэй ногоон ожорhо замаг ургашоод, нуур соо таашаа хэбтэhэн ямар нэгэн юрэ бусын амитад мэтээр hанагдана. Нуурай эрьеэр үдхэн ожорhо ногоон, набтархан хулhан урганхай.

«Эндэ олон нуур бии ха юм. Мүнөөхи сурхайта нуурнай энэ гү, бэшэ гү?»—гэжэ маргаhаар модоной саанаhаа аргаахан гарабаб.

Набтархан болдогууд дээгүүр дамжан, нуурай зүүн-хойто углуу худар ошобоб. Болдогуудай хоорондуур гүнзэгы уhатай. Тингэhээр ябатарни болдогууд дууhажа, саанаа уhа оймонгүй ябахын аргагүй болошобо. Һөөргөө бусажа, ботинкаяа тайлажа хаяад, одоолшье зоригтойгоор урагшаа дабшабаб. Хулhа ожорhоной дундаhаа хэды нугаhан гэнтэ паршаганалдан ниидэжэ, мүншье нилээдгүй залд түүлэбэ. Теэд мүнөө намда нугаhан хэрэгтэй бэшэ даа. Нугаhад нуур дээгүүр хэды тойроод, энэ hэнгэргүй хоёр хүлтэ амитанай хоорондо болохо хэбэргүй байхадань, Сагаан нуур шэглэн ниидэшэбэ. Тиихэ hамбаандань хахадаарhа уhан соо хэбтэhэн үмхи хара нүүлэ дээрэ гараад, нуурые анхаралтайгаар шэртэнэб. Һонирхолтой юумэн үгы янзатай. Һүүлдэнь шара замагта хушагдаhан нуурай өөр худар нюдөө табибаб: тэрэ аймшагтай сурхай үзэгдэнэ хаяа? Балайшье hэжэглэмээр юумэн даб дээрэ харагдабагүй. Эрье шадар, мүн ойро тойроной орбон нүүлэнүүдэй захаар юуншье үгы. Тингэлээрнь нуурые зүүгээрнь тойроод, урда хажуудань гарабаб. Энэ хажуудаа эрьень бүришье намагтай. Эндэ тэндэ ожорhо ногооной дундуур билтарма дүүрэн уhатай гонзогоршье, түхэреэншье нүхэнүүд харалан харагдана. Хүл доромни эрьсын намхалзан долгилходонь, нүхэнүүд соохи уhан дээшээ халижа гарахаяа hанаhандал гү, үгышье hаа газар доогуурхи нюуса hабаараа нууртаа дархоёо hанаhандал, аймшагтайгаар бэлхэлзэн хүдэлнэ. Ойро зуура хүдэлэнгүй байжа, зүрхөө номгоруулаад, саашаа ябабаб. Гэбэшье тэрэ бэеэрээ зутархан ехээр залд гэжэ, ара нюрга уруумни агзагар хүйтэн гүрбэлэй гүйhэндэл дагжа hүрөөд, орой дээрэхи үhэмни орболзон бодоходол гэбэ: бүри ойрохон даа, нуур соо хэбтээшэ хүнгэртэhэн хара нүүлын хажууhаа пал-сал гэhэн абяан дуулдаад, уhан сахаригтан долгилшобо ха юм! Айhандаа буугаа агшан зуура мүрэдөө тулгаад, тэрэ зүг уруу шэртэн байшабаб. Ээ, жаалда ехэ, ямар ахирхан, өөдэгүй юумэнhээ айна гээшэбиб! Багахан даа, оройдоо тохойн шэнээн сурхай намhaa айгаад, нуурайнгаа тэгэндэ хүрэтэр зуралзан ябашабал даа. Тиитэрээ айhанай оройдоошье хэрэггүй байгаа. Иимэ сурхайнуудые, энээнhээ бүришье томонуудые сагаан нуурта. Хёлго мүрэндэшье харагшал hэмнайбди. Харахаhаа байха баригшал hэмнайбди... Сурхайтай хадаа тэрэ минии бэдэржэ ерэhэн нуур гээшэл аа гү, сохом тиимэл ха. Намхалзаhан эрье дээгүүрээ саашаа ябажа, нуурайнгаа баруун урдахи углуу хүрэжэ ошоод, болдог, нүүлэ дамжан, тэндэхи нарнихан хоолойень хүндэлэн гарабаб. Баруун эрьеэрнь ябахадаа баhа нэгэ жаахан сурхай үргээбэб. Хойто эрьень намаг налхи багатай, hураггүй зохид. Дээрээ набтархан бургааhатай, нуур худар ороhон жаахан хушуун харагдаба. Энээхэн хушуун дээрэ гарахатайм тэдысэ тэрэмнии бургааhатаяа, ожорhотоёо намхалзан хэлбэлзэн хүдэлбэ. Бушуухан гэдэргээ сухарин гэхэдээ ногоон соо хэбтэhэн модонhоо торожо, шууд унашан алдабаб. Арайхан хүл дээрээ тогтохо зуураа аймшагтайхан юумэ нюдэндөө торсолдуулжа, амаа ангайн, нюдөө бэлтылгэн байшабаб: намхалзан хүдэлhэн эрье дороhоо хоёр алдын шэнээн гүндэгэр хара сурхай барагад гэн гаража, харбуулhан hуршын түргөөр зуралзаад, нуурай дундуурхи улаан шара замаг соогуур үгы болошобо. Оёорой хара бур улаан шара замагтаяа холисолдожо, булингиртай харгы самсаалтан мушхарба. Бахархажа ерэhэн хүн аад, буугаашье үргэжэ үрдеэгүйб — тэрэ юрэ бусын сурхай тиимэ түргөөр, оройдоо нюдэ сабшаха зуура харагдаад, үгы болошоо ха юм! Юун буугаа үргэхэ гэжэб даа, шабарта шаагдашаhан юумэдэл нэгэ газартаа хүдэлхэеэ болишоод, нюдөө бэлтылгээд, мэдээтэй мэдээгүй юумэ байжа байгаа ха юмбиб. Арьяатан сурхайн булингиртай мүрые хаража, ойро зуура амияа баришоод байhанаа гэнтэ оно орожо, гэдэргээ сухариhаар сухаряад, иимэ томо сурхайнуудай байдаг иимэ аймшагтай нуурhаа холодон харайбаб. Уралнуудни дэмы зоргондоо дарбиганан шэшэржэ, Балжима хээтэйн үгэнүүдые дабтан гүбэрнэ: «Ээтэй һуур... Могой hүүлтэй хорхой... Уhанай хорхой...» Ябууд дундаа ботинкаяа хүлдөө угалаад, гүйдэлөөрөө ойhoo гарабаб. Харгыда ороходоо нэгэ бага уушхаржа, амяа даруулан, аргаахан гэшхэлдэг болобоб. Тиихэ зуураа мэнэ, hая айhан hүрдэhэнөө hапажа, аман соогоо өөрыгөө муушалан, наадалан гүбэрнэб:

— Ээ, баарhан гэжэ хари!... Ямар өөдэгүй аймхай, шандаган шэнги амитан гээшэбши. «Нуурай ээзэн» гээшэмнай миил загаhан байба хаям даа. Хүгшэн сурхай хараад, нуурай ээзэн гэжэ hанабаш, Балжима хээтэйн hүзэгтэ этигэн алдабаш. Эрэ хүн аад, загаhанhaa айха гэжэ яаха юм. Тэрэ хомхой сурхайе алажа ерээд лэ, hүзэгтэй хүгшэдэй хүл доро хаяжархиhайб. Зорёон эхин тиихэл байна! Тиихэдэмни ягшал аабта?

Зүрхэ сэдьхэлээ даруулжа, хүсэд номгоронхой, тиихэhээ байтагай тэрэ юрэ бусын томо, хомхой сурхайтай тэмсэхээр бэлэн болонхой, гэртээ хүрэжэ ерээ hэм. Гэртэхиндээ юушье хэлэнгүй, багынгаа хани Дугаржабтай хөөрэлдэхэ гэжэ шиидэбэб. Хойто үдэрынь Дугаржабайнгаа ерэжэ ябахые харан сасуу урдаhаань гүйжэ гараад, хамаг hониноо эхинhээнь hүүл хүрэтэр хөөрэбэб. Тэрэмни хэмгүй баярлажа, хүгшэн сурхайе хоюулан агнаха гэжэ хэлсэбэбди.

Үглөөдэрынь Дархитынгаа нуурта хоюулан ошоо hэмди. Теэд мүнөөхи хүгшэн сурхаймнай тэрэ үдэр харагдабагүй. Нуурые хэды дахин тойрожо, дэмы хооhон бусабабди. Арьяатан сурхай аюулай ерэhые мэдэhэн юумэдэл, уhан хүмэгэйнгөө оёорто холо саана хоргодоhон янзатай. Хожомынь хэды удаа ерэхэдээшье, бариhан юумэмнай үгы, нэгэл дахин сурхайн зурагад гэжэ арилхые хараад, буудажа үрдингүй гээгдээбди. Тииhээр байтараа энэ ямаршье үрэгүй агнуурымнай хашартай болошоо hэн. Хомхой сурхайе алажа, hүзэгтэй хүгшэдэй хормой доогуур шэдэхэ гэhэн тангаригаа hөөргэнь бусаажа, бүхэлеэр залгихаhаа ондоо юумэн үлэбэгүй. Гэбэшье Дугаржаб бидэ хоёр хаа яа ойн нуурнуудта ерэжэ, нугаhа буудадаг байгаабди. Намарэй дулаахан үдэшэ нэгэ буудахадаа гансата гурбан нугаhа «тоншожо», тон ехээр баярлаашье hэмнайб! hанана гүт?..

Нэгэтэ үдэшэлэн hургуулиhaa бусажа ябахада бэлшээри тээhээ үнеэдые туужа ябаhан Балжима хээтэйтэй уулзашабаб. Томо томо үүлтэртэ үнеэдынь харгын тооhо бурьюулан томоотойгоор гэшхэлнэ. Бальжима хээтэйшье морин дээрээ хада шэнгеэр түглыгөөд, мүн лэ томоотойгоор найгаргана. Үхэршэн эхэнэр намайе харан сасуу баяртайгаар ооглобо:

— А, Доржи ябанабши-и!... Зай, хэрэгнай ямар бэ? Хэшээлтнай эхилээ гү?

— Эхилээ. Хэрэгшье гэмгүй даа — мүнөө 'дээрээ' сэгнэлтэ табинагүй.

— Һаа-hаа!.. Тиигэнэ бы... Агнууримнай хэр олзотойб? Юумэ барина гүш?

— Олзотой байнгүй яахаб! Һаяхан нэгэ буудахадаа гансата гурбан hоно нугаhа баряа hэм.

— Тэлеэ-э!.. Яahаншье бэрхэ хүбүүн гээшэбши даа, Доржи. Һаа-hаа!.. Ёhотойл мэргэн буушач болоол байнаш даа... Хари, хэлэйл hэмнайб даа, гэрэлдэ хараhан шэнгеэр... Баабайшнишье нэгэ буудалгаар иимэ олон нугаhа унагаажа үзөөгүйл аабза, hаа-hаа... — Балжима хээтэй ехэ гэдэhээ hэлхэлзүүлэн, шанга щангаар энеэнэ, баярлана даа.—Аяар гурбан нугаhа алааб гэжэ юундэ намда хэлээгүй hэмши? Ай-ай-ай.... Нугаhанай мяханhaa эдилсэхэ, амтынь үзэлсэхэ байгаалби. Нэгэ үмхэшье hаань, намдаа хүртээлсэхэеэ яагаабши даа, Доржи...

— Балжима хээтэй, та гэртээ үгы байгаа hэмнайт.

— Тэлеэ-э... Доржи, оо Доржи, нэгэ жаа юумэ үлөөгүй. гү... нөөхи..: ээ, юун бэлэй... тэрээнhээшни?::

— Нугаhанай мяханhaa гү?

— Тиимэ, тиимэ. Эгээл зүб таабаш hаа-hаа... Нэгэ юумэ үлөөгүй гү?..

— Үгылдөө, үни-и хада дууhынь эдижэрхёолди.

— Эй, халаг, арайл хожомдоодхёо байнаб. Дахин алахадаа намайгаа бү мартаарай, зай гү?

— Зай, зай.

— Тэрэ олон нугаhа хаанаhaa яанаhaa, ямар хэмэр гол горхон дээрэhээ барибаш? Хөөрыш даа, Доржи, мэргэн бэрхэ антуушамни.

— Дархитын нуур дээрэhээ бараяб даа.—гэжэ тон hанаа амараар, тиихэhээ байтагай үлэ мэдэг энсэбхилэн hагад харюусабаб.

— Дархитын нуурhаа!?.—Балжима хээтэй нюдөө ехэ болгон, сээжэеэ тэбэрин ёолоод, хараажа, гэмэржэ оробол даа:—Ой-ёо, ямар бузар үхибүүн гээшэбши!... Ямар юумэ хэбэ гээшэбши!.. Хажуураар сабшаhандал, бултыемнай hалгааха, хюдуулхашни гээшэл!.. Яаха хээхэ улад гээшэбибди?... Ай бурхан заяан зайлуул!... Ой-ёо-ёо!.. Тю-тю-тю!...

Һүүлдэнь нэгэ бага номгороошье hаа, Балжима хээтэй ёх-хо ях-ха гэн ёоложо, гэншэжэ байгаад, тэдэ нугаhаяа яажа барябши, хэнтэй алаабши, тэрэ могой hүүлтэй хорхойе—нуурай ээзэн сабдагые хараагүй гүш гэхэ мэтээр мүшхэшэбэ. Нэгэшье юумэ үлөөнгүй, дууhыень хөөрэжэ үгэбэб. Балжима хээтэй хөөрөөемни шагнажа шагнажа, ойро зуура бодолгото болон аниргүй ябаhанай hүүлдэ гэнтэ аргагүй баяртайгаар hаамалзан дуугарба:

— Тэрэ томо сурхайе алаагүйшни болоо, нүхэр! Алаа hаашни, муухан лэ юумэ болохо байгаа, нүхэр. Тэрэшнил нуурай ээзэн сабдаг байба гээшэ. Тэрэшнил hүниин тэн болохолоор уhан дороhоо гаража, орбон нүүлэ унаад, нуур дүүрэн тамарна ха юм. Тиигэжэ ойлгыш, Доржи. Ойронь хүрэнгүй, гэм хоро хэнгүй орхиhондошни шамайе нуурай ээзэн хайрлаба гээшэл. Хайрлахаhaa байха баяр баясхалан хүргэжэ, гурбан нугаhа бэлэглэбэ ха юм. Тиигэжэ ойлгоно гүш, нүхэр?... Зай, Доржи, баярлаха хүхихэдэшни болохо—тэрэ нуурта ошоходоо ходо олзотой омогтой ерэхэш даа, hаа-hаа. Би мэдэжэл байнаб... Зүгөөр тэрээхэн сурхайн ойро бү хүрөөрэй, тад бү хүрөөрэй!...

Иигэжэ хэлээд, Балжима хээтэй морёо хажуу тээшэнь залажа, үнеэдэйнгээ хойноhoo малай байр худар ябашаба. Тиихэдэнь би хойноhоонь харасагаан, hанаамгай шадамарыень гайхасагаан, гэр тээшээ яаралгүйхэн алхалбаб. Харыта, ямархан бэрхээр гарасалдаба гээшэб! Сурхай нугаhан хоёр тухай хөөрөөемни яаhан шадамараар ондоо тээшэнь абаашаба гээшэб! Нөөхи ноб нойтон зандаа арилдаг сурхай шэнги нөөхил хуб хуурай зандаа ошобол. Нөөхил хуушан бодолтоёо, нөөхил анханайнгаа хэбээр ябашабал. Бирагдабагүй. Балжима хээтэйтэй арсалдаха багажамни багахан байшоо... Теэд мүнөөшье бирагдаагүй hаа, хожомоо, ехэ болоходомни, ухаатай болоходомчи бирагдахал байха. Тиигэжэ этигэнэб!

«Тиихэдэ баhа нэгэ тулалдаад арсалдаад үзүүжэмди, Балжима хээтэй. Зай гү?...»

Тамара Артюхова (зүүн гарhаа) Мила Таракановская хоёр Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй капитальна барилгын таhагта шэрдэгшэдээр ажалладаг юм. Тус таhагай барилгашад үнгэрhэн жэлдэ байрын олохон гэрнүүдые ашаглалгада үгэhэн байна. Энээндэ шэрдэгшэдэй ехэхэн хубита байха.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Техническэ дэбжэлтэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха

ВОИР бүлгэмэй Буряадай областной соведэй ээлжээтэ пленум hаяхан боложо, ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна обществын II съездын дүнгүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Элидхэлшэ, ВОИР-эй областной соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Блинов ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна обществын II съездын хүдэлмэри тухай, съездын баталан абаhан шиидхэбэринүүд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтохо зуураа, республикын уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой ажал хэрэг тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Долоон жэлэй эхилhэнhээ хойшо Буряадай уран гартан 17,6 миллион түхэриг олзо оруулха уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүжэ шадаа. Иигэжэ долоон жэлэй зургаадахи жэлдэ түйлэхаар хараалhан социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэнхэй. Гансахан үнгэрhэн жэлдэ 1959 онойхитой сасуулбал, уралан нарижуулагшадай, тэдэнэй оруулhан дурадхалнуудай тоо хоёр дахин олошоржо, бүлгэмэй эхин организацинуудай тоо 1,5 дахин нэмээ.

Техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ УлаанҮдын ТЭЦ-эй коммунис ажалай коллектив ябалсана. Эндэхи хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд үйлэдбэри нарижуулан hайжаруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, тус тустаа өөрынгөө жэлэй салингай хэмжээнэй олзо үгэхэ дурадхалнуудые 1964 ондо оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилго урдаа табинхай.

Тэрэшэлэн нарин сэмбын фабрикын, «Электромашина» заводой, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, Гэлуута Нуурай шахтнуудай, Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой эдэбхитэ ажал тэмдэглэмээр. Эдэ коллективүүд Зүүн Сибиирин совнархозой предприятинуудай дундаhаа шалгаржа, шагналда хүртэhэн байна.

Үнгэрhэн жэлдэ Буряадай 6 уран гартанда «РСФСР-эй габьяата уралан нарижуулагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэдэнэй дунда «Элетромашина» заводой модельщик Лenхобоев, мяханай комбинадай слесарь Немочкин, нарин сэмбын фабрикын токарь Иванов болон бусад бии. Гадна тус тустаа 20—30 үнэтэ дурадхалнуудые оруулжа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэн 35 уралан нарижуулагшад «Буряадай АССР-эй эрхим уралан нарижуулагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ үндэр дээрэ үргэжэ ябана.

Ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай ажалда коммунис ёhо гурим үргэнөөр дэлгэрнэ. Промышленна, транспортна, барилгын предприятинуудаар ниитын конструкторско бюро, абтаhан дурадхалнуудые шалгаха бригада, группанууд хүдэлнэ.

Элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэhэн нүхэд Власов (Буряадай автоуправлени), Бояркин (Ивалгын үйлэдбэри-туршалгын ажахы), Полуэтков (Онохойн ЛПК) болон бусад уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ бии байhан дутуу дундануудые элирүүлжэ, саашанхи зорилгонууд тухайгаа тогтобо.

Н. Мальцев.

Хилын саанаhаа

„1964 ондо эбтэй эетэйгээр, хүршэ hайнаар, хани барисаатайгаар ажаhуухын түлөө!

Юнайтед Пресс Интернейшнл гэжэ американ агентствын главна корреспондент Г. Шапирода Н. С. Хрущевой үгэhэн харюуда дэлхэйн олониитэ ехээр hонирхоно. Энээнтэй дашарамдуулан, олон тайлбаринуудые дэлхэйн хэблэл толилоо.

ПРАГА. Американ корреспондентдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой үгэhэн харюунуудай текстые «Эб найрамдал хангаха гээшэ ондо ондоо ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлгые бэхижүүлхэ гэhэн удхатай» гэhэн гаршагтайгаар «Руде право» газетэ толилоо.

Советскэ правительствые толгойлогшын үгэhэн харюунуудайнь дэлгэрэнгы удхые толилхо зуураа, совет болон американ арадуудай хоорондохи хүршэ hайн, хани ёhоной харилсаа хүгжөөхэ арга боломжо бии гэжэ Н. С. Хрущев дахин тэмдэглээ гээд, Прагын бусад газетэнүүд бэшэнэ.

БЕРЛИН. Гаража байhан шэнэ жэл уласхоорондын оршон байдалые шууд hайжаруулха жэл болохо гээд «Нейес Дейчланд» гэжэ газетэ харюунуудай удхые дэлгэрэнгыгээр толилходоо, онсолон тэмдэглэhэн байна. Бусадай газар дээрэхи хариин сэрэгүүдэй тоо үсөөн болгохо, ябадалай туhатай байhан тухай, Германитай эбээ гуримшуулга хэхэ шухала байhан тухай Н. С. Хрущевой хэhэн мэдүүлгэдэ газетэнүүд тусгаар анхарал хандуулна. СССР США хоёрой хоорондохи хүршэ ёhоной харилсаа hайжаруулгада туhалхаар ямаршье дурадхалые зүбшэн хэлсэхээр бэлэн байна гээд газетэ тэмдэглэнэ.

СОФИ. «Гаража байhан 1964 он уласхоорондын оршон байдалые эрид ехээр hайжаруулха жэл боложо шадаха» гэhэн гаршагтайгаар Советскэ правительствые толгойлогшын харюуе нютагай газетэнүүд эли газарнуудта толилоо. «Эб найрамдал хангаха гээшэ ондо ондоо социально-политическэ байгуулалтатай гүрэнүүдтэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлгые бэхижүүлхэ гэhэн удхатай» гээд, Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгые «Земедельско знаме» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гээшэ ямар нэгэн договор баталалгын, үгэеэ ойлгосолгын үрэ дүн бэшэ юм, энэ хадаа түүхэтэ удха шанартай хэрэг болоно. Түүхын хүгжэлтэhөө уламжалан, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха шухала болоно бшуу.

БУХАРЕСТ. «1964 он уласхоорондын оршон байдалые эрид hайжаруулха жэл болохо» гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын хэлэhэн үгэнүүдые гаршаг болгон тэрэнэй үгэhэн харюунуудые «Скынтейя» газетэ толилоо. Н. С. Хрущевой үгэhэн харюунуудай удхые Румыниин бусад түбэй газетэнүүд толилhон байна.

ПАРИЖ. Н .С. Хрущевой харюунуудай удхые Парижай бүхы газетэнүүд толилоо. Зүүн болон баруун оронуудай хоорондо шэнэ хэлсээнэй баталагдаа hаа, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлга бүри бэхижэхэ гээд, «Юманите» газетэ онсолон тэмдэглэн.. Уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын бодолтой, найдалтайгаар хандадаг байhые олонхи газетэнүүд тэмдэглэhэн байна.

ОТТАВА. Юнайтед Пресс Интернэйшнл агентствын корреспондентдэ Н. С. Хрущевой үгэhэн харюуе Канадада угаа ехэ hонирхолтойгоор угтаа. Ерэхэ жэлдэ хэдэ хэдэн асуудалнуудаар хэлсээнүүд баталагдаха, эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэhээ уламжалан, уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларха, али али талынь зүгhөө зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо хороогдохо, сэрэгэй гаргашанууд бага болгогдохо гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшын хэhэн мэдүүлгые «Оттава джорнэл» гэжэ газетэ тусгаар илгаруулан толилоhон байна.

КАНБЕРРА. «Уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулхые ородууд уряална» гээд «Канберра таймс» газетэ гаршагтаа бэшэнэ. «Баруун оронуудтай шиидхэхы удха шанартай хэлсээн баталагдаха ёhотой гэжэ Хрущев уридшалан hанууլна» гээд «Сидней морнинг геральд» газетэ гаршагтаа зааhан байна. Советскэ Союзай болон США-гай хоорондо ерэхэ жэлдэ амгалан ёhоной холбоо, хүршэ hайн харилсаа байгуулхые Советскэ Союз хүсэнэ гэжэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэнүүдые газетэ тусгаар илгаруулан толилоо.

(ТАСС).

Кипрэй правительствын шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК, январиин 1. (ТАСС). Англи, Греци болон Турцитай найдалсалга тухай договорые, Греци болон Турцитай холбоотой байха тухай договорые болюулха гэжэ Кипрэй правительство шиидхээ. Бүхы гүрэнүүдэй толгойлогшонорто Кипрэй Республикын президент Макариосой эльгээhэн телеграмманууд соо энээн тухай хэлэгдэнэ гээд Асоошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

Турциин зүгhөө ээрхэг түрэмхэй ябуулгануудай саашадаа хэгдэдэг болоhон дээрэhээ иимэ алхам хэхэ гэжэ Кипрэй правительство шиидхээ гээд Макариос мэдээсэhэн байна. Тусхайлбал, Кипрэй газар дээгүүр Турциин самолёдуудай ниидэhэн, аралhаа хойшоо 18 милиин зайда Турциин сэрэгэй корабльнуудай ябаhан баримтанууд тухай тэрэ зааhан байха юм. Тиихэдэ арал дээрэ байдаг Турциин сэрэгүүд Никозодо оруулагдаhан байгаа. Англо-греко-турецкэ сэрэгүүдэй командалагша генерал Янгын захиралта үгэhэн болобошье эдэ сэрэгүүд казармадаа бусахаhаа арсаhан байха юм.

Урмагүй үрэ дүн

НЬЮ-ЙОРК, январиин 1. (ТАСС). «Дэбжэлтын түлөө союз» гэдэгэй 1963 ондо хэhэн ажал ябуулгые шэнжэлхэдээ. «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ журнал тэрээндээ «Урмагүй үрэ дүн» гэhэн гаршаг үгэhэн байха юм.

«Дэбжэлтын түлөө союз» гэдэгэй хараалhанай ёhоор Латиин Америкын оронуудай продукци бүтээн гаргалга нэмэхээр хараалагдаhан аад, харин ургаагүй, нэгэ хэм хэмжээндээ үлэhэн байна гээд журнал заана.

Латиин Америкын промышленностиие хүгжөөхын тулада Америкын баяшуулай зүгhөө мүнгэ зөөри ехээр үгтэхэ гэжэ хэлэгдэдэг байгаашье hаа, иимэ мүнгэ үгэлгэнь хороhон байха юм. Хэдэн жэлэй урда тээ Америкын баяшуул Латиин Америкэдэ 250 миллион доллар мүнгэ зөөри үгэдэг байгаа hаань, тэрэнь 1963 ондо 25 миллион доллар хүрэтэр хороо.

Тэгшэ бэшэ хэлсээнүүдые болюулхын түлөө

НИКОЗИ, январиин 1. (ТАСС). Орон доторхи мүнөөнэй байдал Акэл (Кипрэй ажалшан арадай прогрессивнэ парти) партиин ЦК-гай политбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Орондо тааруугүй эрилтэнүүдые табиhан цюрихско-лондонско тэгшэ бэшэ хэлсээе империалистнууд баадхаhан байна. Энэ хэлсээн хадаа грегүүд болон турко-киприодуудай хоорондо хёморооной болохо эшэ үндэhэн мүн гээд политбюрогой нэгэн дуугаар баталан абаhан шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ.

Турецко-лондонско тааруугүй хэлсээнэй усадхагдаад, конституциин арадта харша хэдэн дүримүүдэй хүбилгагдаад лэ байхада гүрэн политическэ болон экономическа талаараа гэмгүй hайнаар хүгжэжэ шадаха гэжэ республикын тогтоhонhоо хойшонхи гурбан жэлэй дүршэл харуулжа үгөө гээд, Акэл партиин ЦК-гай политбюрогой шиидхэбэри соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Орон дотор ёhо гурим тогтоохо талаар Кипрэй правительствын абажа байhан хэмжээ ябуулгануудые эрид шууд дэмжэжэ байhанаа Акэл парти элирхэйлэн мэдүүлнэ. Политическэ үзэл бодолhоо хамаархангүйгоор бүхы киприодуудай—грегүүд болон турогуудай нэгэдэлтэй байха гээшэ республикые хамгаалха шухала эрхэ байдал болоно гэжэ парти тоолоно.

Акэл хадаа правительствын ООН-до хандаhые дэмжэхэ зуураа, имагтал иимэ аргаар газаа талаhаа хэгдэхэ добтолгые зайсуулжа болохо гээд онсолон тэмдэглэhэн байна. Империалис элдэб этэгээдүүд — Кипрэй арадай дайсад орон дотор hүүлэй үедэ тохёолдоhон ушарнуудые өөhэдынгөө аша туhада хэрэглэхые оролдоно гээд шиидхэбэри соо заагданхай.

Кипрэй дотоодын хэрэгүүдтэ НАТО гой оронуудай хамааран оролсолгые Акэл парти эрид шууд буруушаана. Юуб гэхэдэ, энэ ушар республикын бэеэ даанхай байдалда гай түбэг тохёолдуулна.

Кипрэй политическэ, экономическа талаараа хүгжэхын, тэрэнэй национальна бэеэ даанхай байдалай бэхижэхын тулада бүри ехэ нэгэдэлтэй болохыень Кипрэй арадые Акэл парти түгэсхэлгөө хүряаhан байна.

Канадада Америкын ядерна зэбсэг асарагдаба

НЬЮ-ЙОРК, январиин 1. (ТАСС). Норт-Бейдэдэ (Онтарио провинцида) ядерна зэбсэгүүдэй асарагдаhан тухай Канадын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд мэдээсээ. Эдэ зэбсэргүүдээр Канадын «Бомарк» гэжэ самолет-hомонууд зэбсэглэгдэхэ юм гээд, Юнайтед Пресс интернейшнл агентствын корреспондент Норт-Бейhээ (Онтарио провинци) мэдээсэнэ.

Республикын hонин

Шэнэ жэлэй бэлэг

УЛААН-ҮДЫН шэлэй оньhожоруулагдамал заводой хүдэлмэришэдэй хүүгэд hуралсалай энэ жэлэй хоёрдохи хахадта hая ашаглалгада оруулагдаhан шэнэ hургуулида хэшээлээ үргэлжэлүүлхэнь. Найман жэлэй энэ hургуули 960 хүнэй hууритай 24 класстай юм. Тэндэнь физкультурын зал, лаборатори, мастерской, столово бии. Мүн теплицэ баригдажа байна.

Холын курортнуудта

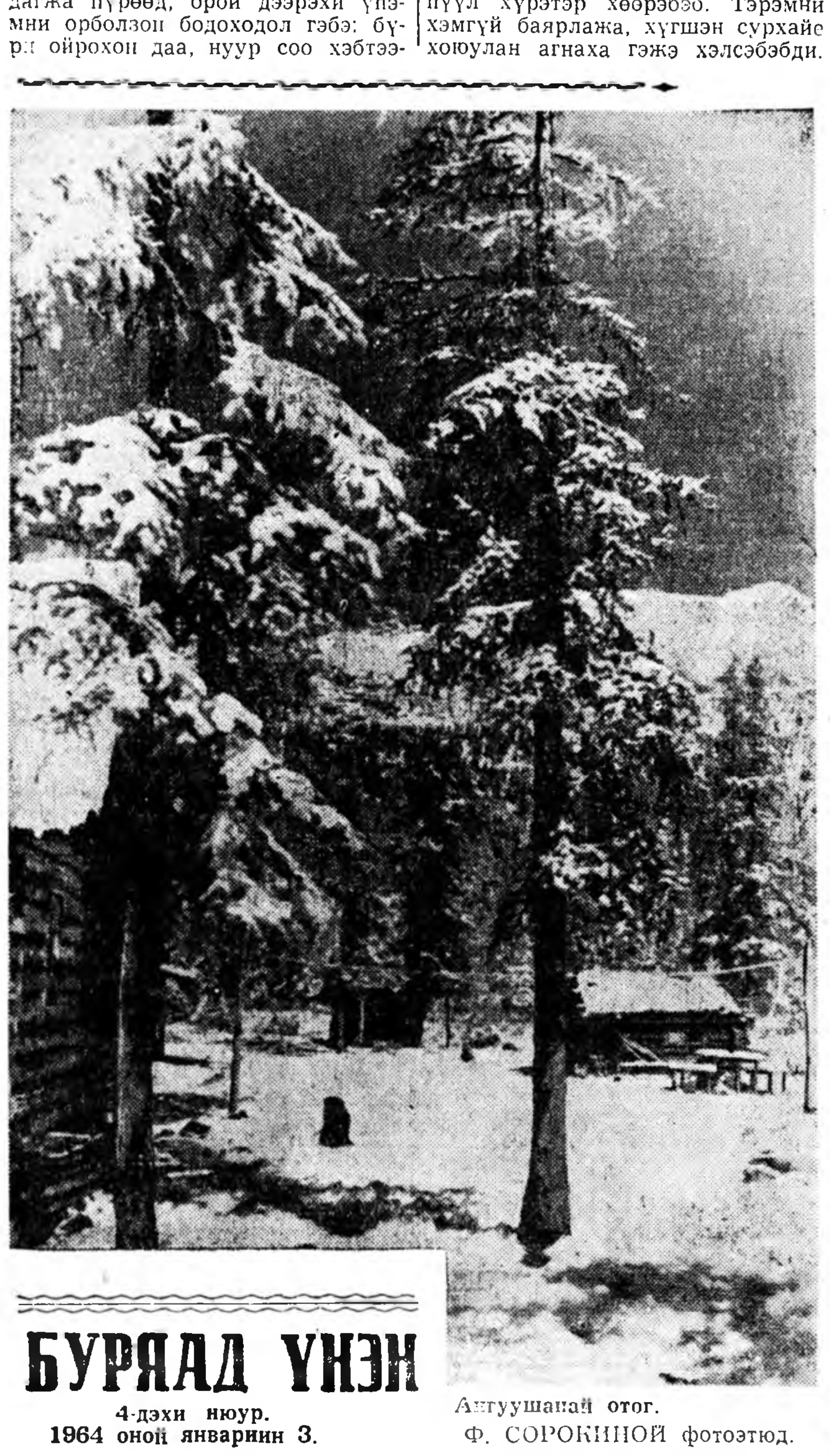
РЕСПУБЛИКЫМНАЙ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ээлжээтэ амаралтаяа оронойнгоо курорт, санатори болон амаралтын гэрнүүдтэ ошожо үнгэргэнэ. Энэ жэл хамта 580 хүн курорт, санаторинуудта, 700 хүн амаралтын гэрнүүдтэ эльгээгдээ. Тэрэ тоодо совхозуудай олон хүдэлмэрилэгшэд холын курортнуудта ошоhон байна. Жэшээнь, Саяанай совхозой эрхим hаалишан Б. Х. Дардаева Кульдур курортдо, Первомайска совхозой хонишодой бригадын бригадир Д. Н. Нимаев —Ялтада, Суулгын совхозой механизатор А. П. Лощенков—Сочидо, Погранична совхозой hаалиин фермын бригадир О. Б. Мункуев Кисловодскодо амарбад.

72 мянган түхэригэй амhарта

ГЭРЭЙ хэрэгсэлэй амhарта бүтээн гаргадаг Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ завод жэлэйнгээ түсэб декабриин 10-да дүүргэhэн байна. Тус завод түсэбhөө гадуур 72 мянган түхэригэй амhарта бүтээн гаргаа.

Автомат телефоной станцинууд

1963 ондо республикымнай хүдөө нютагуудта автомат телефоной 20 станци тодхогдоо. Тэрэ тоодо Кабанска тосхондо 300 номертой автомат станци хүдэлгэгдэбэ.

Ангуушаhай отог.

Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.

1964 оной январиин 3.

Редакторай орлогшо

Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00002. Зак 29